

Afvalvisie Stichtse Vecht “Van afvalstof naar grondstoffen 2016 – 2022”

Gemeente Stichtse Vecht
15 september 2015
Zaaknummer 40842

SAMENVATTING

In het Landelijk Afvalbeheerplan 2 (looptijd 2009 – 2021) afgekort LAP 2 staan de doelstellingen verwoord die het Rijk heeft vastgesteld op het gebied van het beperken van het ontstaan van afvalstoffen en het beperken van de milieudruk in de productketens. Het LAP 2 werkt rechtstreeks door naar gemeenten. De rijksdoelstelling op het gebied van afvalscheiding bedraagt 75 procent bronscheiding van alle huishoudelijke afvalstoffen in 2020. Deze ambitie zal verder worden geformaliseerd in het nog vast te stellen LAP 3. Gemeenten moeten zich inspannen om deze 75 procent afvalscheiding te realiseren in de periode 2015 – 2020. Aangezien het scheidingspercentage in Stichtse Vecht al sedert vele jaren om en nabij de 50 procent beweegt, zijn de landelijke ontwikkelingen en rijksambities voor het college van burgemeester en wethouders reden geweest om een bestuurlijke traject uit te stippelen voor de opstelling van een overall visiedocument op het gebied van afvalinzameling in de (nabije) toekomst.

Om dit proces vorm te geven is gekozen voor een participatief proces. Hierbij zijn wijkcommissies (informatiebijeenkomsten), inwoners (enquête), belanghebbenden en experts op afvalgebied (informatiebijeenkomsten) geraadpleegd om hun visie over de afvalinzameling in de toekomst in Stichtse Vecht zo goed mogelijk in beeld te krijgen. Vervolgens is dit onderwerp samen met de bevindingen van het rekenkameronderzoek gemeentelijk afvalbeleid besproken met de gemeenteraad om richtinggevend uitspraken te krijgen hoe het afvalbeleid in de toekomst vormgegeven zou moeten worden. Hieruit is gebleken dat er in grote lijnen consensus bestaat over de rijksambitie om 75 procent bronscheiding van huishoudelijke afvalstoffen in 2020 te realiseren. Dit sluit uitstekend aan bij de nota 'Stichtse Vecht Energiek 2014 - 2020 (Samen sterk in duurzaamheid)' die in december 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld. In haar visie sluit Stichtse Vecht aan bij de ambitie van het Rijk, gemeentelijke vertegenwoordigers van de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) en de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdirecteuren (NVRD). Het markeert een omslag van denken in termen van afval naar denken in termen van grondstoffen. Bij die omslag past de systematiek van het 'omgekeerd inzamelen' het beste. Inwoners, belanghebbenden en experts geven de voorkeur aan deze inzamelmethode. Hierbij staan wij voor de uitdaging om onze inwoners te verleiden tot het aanleveren van herbruikbaar afval door dit te faciliteren of zelfs te belonen. Dit zal worden begeleid met een uitgebreide promotiecampagne over nut en noodzaak van gescheiden inzameling.

Anderzijds willen we juist het niet scheiden van recyclebaar afval voorkomen en het aanbieden van onnodig restafval ontmoedigen. Om dit vorm te geven dient er nadrukkelijk ruimte ingebouwd te worden voor maatwerk, waarbij in overleg met de direct betrokkenen gezocht moet worden naar oplossingen die aansluiten bij de behoeften. In voorliggend visiedocument wordt de denkrichting hiervoor aangegeven waarbij samenhang wordt gebracht in de afzonderlijke afvaldossiers. Door te kiezen voor een mix van oplossingen op deelterreinen verwachten wij meer draagvlak te creëren voor de aanpassingen die nodig zullen zijn om uiteindelijk 75 procent afvalscheiding te kunnen realiseren.

Wij zetten hierbij in op serviceverhoging aan de inwoners voor de herbruikbare afvalstromen door het realiseren van nieuwe en logische inzamellocaties. Hierdoor zullen inwoners (nog) meer worden gemotiveerd tot afvalscheiding. We gaan ook het inzamelen op voor de inwoners logische plekken, zoals scholen, instellingen en supermarkten uitbreiden. De inzameling van kunststoffen/plastics zal worden gecombineerd met de inzameling van metaal/blik en drankenkartons (PMD). Een nieuw goed geoutilleerd afvalscheidingstation waarbij de service aan de inwoners centraal staat (o.a. toepassing van verruimde openingstijden en gebruikersgemak op het afvalscheidingstation) is hierbij van cruciaal belang. Aanvullend wordt gedacht aan een mix van ondersteunende maatregelen, zoals bijvoorbeeld het gebruik van een beperkt aantal zogenaamde overslagstations voor één of enkele afvalstromen, en een prominente(re) rol voor de kringloopbedrijven. Hierbij willen wij nadrukkelijk de verbinding zoeken tussen de milieu- en duurzaamheidsdoelstellingen op het gebied van huishoudelijk afval en grondstoffenbeleid en de (gemeentelijke) doelstellingen voor arbeidsparticipatie. Hiermee bereiken wij ook resultaten die positief uitvallen binnen het sociaal domein.

We denken dat 75 procent bronscheiding voor Stichtse Vecht in 2020 op korte termijn niet haalbaar zal zijn. De stap van 50 naar 75 procent is hiervoor te groot. Echter wij achten deze doelstelling wel haalbaar voor 2022 als de maatregelen zoals die in de Afvalvisie zijn opgenomen en de beoogde gedragsverandering wordt bereikt. De rijksdoelstelling van 75 procent bronscheiding in 2020 beschouwen wij als een streefcijfer.

De Afvalvisie Stichtse Vecht “Van afvalstof naar grondstoffen 2016 - 2022”, wordt uitgewerkt in een grondstoffenplan. In de visie wordt de koers bepaald, de stip op de horizon gezet, terwijl in het grondstoffenplan de visie per afvalstroom wordt uitgewerkt in lijn met de dan door de gemeenteraad vastgestelde Afvalvisie. In het grondstoffenplan worden doelen (smart) geformuleerd en vindt een koppeling plaats tussen doel en bijbehorend budget (meestal globale ramingen).

Bij het grondstoffenplan horen een meerjarenplanning en een uitvoeringsprogramma waarin concrete uit te voeren activiteiten zijn benoemd, inclusief de daarvoor benodigde budgetten.

Dit biedt tevens de mogelijkheid aan de gemeenteraad om in een latere fase te besluiten tot aanpassingen mochten zich ongewenste effecten voordoen. Het uitgangspunt van de Afvalvisie is dat uitvoering hiervan niet zal leiden tot een structurele kostenverhoging. Vanzelfsprekend zullen er investeringen moeten worden gepleegd om de ambities van de Afvalvisie te kunnen realiseren. De inschatting is echter dat het kostenniveau uiteindelijk gelijk blijft. Eén en ander is wel afhankelijk van de mate van afvalscheiding die uiteindelijk wordt bereikt. De kostenstructuur zal hierbij wel aanzienlijk veranderen. De kapitaalslasten zullen als gevolg van een verbetering van de inzamelstructuur toenemen. Dat geldt vermoedelijk ook voor de uitvoeringskosten (arbeid en materieel) maar in de nieuwe situatie zullen de verwerkingskosten dalen en zullen opbrengsten uit grondstoffen worden gegenereerd. Dit komt mede doordat de hoeveelheid restafval die wordt aangeboden fors zal dalen en er via de AVU (Afval Verwijdering Utrecht) gunstiger contracten kunnen worden afgesloten voor de grondstoffen die voor verdere verwerking worden aangeboden.

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	6
1. Proces	7
2. Afvalsituatie 2011 - 2015	8
3. De koers voor 2016 - 2022	8
3.1 Overwegingen	8
3.2 Visie hoofdkader	9
4. Duurzaamheid en afval	10
4.1 Overwegingen	10
4.2 Bepaling richting.....	10
5. Social return en afval	11
5.1 Overwegingen	11
5.2 Bepaling richting.....	11
6. Restafval	12
6.1 Overwegingen	12
6.2 Bepalen richting	15
7. Groente- Fruit- en Tuinafval (GFT)	15
7.1 Overwegingen	15
7.2 Bepalen richting	16
8. Oud papier	16
8.1 Overwegingen	16
8.2 Bepalen richting	17
9. Glas	17
9.1 Overwegingen	17
9.2 Bepalen richting	17
10. Textiel	17
10.1 Overwegingen	18
10.2 Bepalen richting	18
11. Plastic, Metalen Verpakkingen en Drinkenkartons (PMD)	19
11.1 Overwegingen	19
11.2 Bepalen richting	19
12. Luiers	20
12.1 Overwegingen	20
12.2 Bepalen richting	20
13. Klein Chemisch Afval (KCA)	20
13.1 Overwegingen	20

13.2	Bepalen richting	20
14.	Wit- en bruingoed	20
14.1	Overwegingen	21
14.2	Bepalen richting	21
15.	Afvalscheidingstation(s) en grof vuil	21
15.1	Overwegingen	21
15.2	Bepalen richting	22
16.	Kringloopbedrijvigheid	23
16.1	Overwegingen	23
16.2	Bepalen richting	24
17.	Zwerfafval	24
17.1	Overwegingen	24
17.2	Bepalen richting	24
18.	Afvalcommunicatie	25
18.1	Overwegingen	25
18.2	Bepalen richting	26
19.	Afvaaleducatie	26
19.1	Overwegingen	26
19.2	Bepalen richting	27
20.	Financiën	28
21.	Monitoring	29
21.1	Overwegingen	29
21.2	Bepalen richting	29
22.	Handhaving	30
22.1	Overwegingen	30
22.2	Bepalen richting	30
BIJLAGE 1.	Uittreksel afvalanalyse 2014	32
BIJLAGE 2.	Artikel Gram april 2015	34
BIJLAGE 3.	Uittreksel rapport onderzoek Rekenkamercommissie	35

Inleiding

‘Voor ons is duurzame ontwikkeling de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van de toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.’ Dit citaat uit de nota ‘Stichtse Vecht Energiek 2014 - 2020 (Samen sterk in duurzaamheid)’ die in december 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld, heeft nauwe raakvlakken met het bepalen van een nieuwe koers voor het taakveld afval in de gemeente Stichtse Vecht. In deze nota wordt de rol van de gemeente als volgt samengevat: faciliteren, het goede voorbeeld geven en verbinden. De Afvalvisie Stichtse Vecht “Van afval naar grondstoffen 2016 – 2022” die nu voorligt, sluit daarbij aan.

De gemeente heeft de wettelijke taak om zorg te dragen voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Indien er echter sprake is van raakvlakken met afval dat vrij komt bij bedrijven als bijvoorbeeld scholen/sportverenigingen en dit rechtstreeks een verband heeft met de realisatie van onze doelstellingen, zal dit eveneens aan de orde komen in dit visiedocument. Een gemeentelijke visie op de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen is noodzakelijk omdat sinds 2011 vele ontwikkelingen hebben plaatsgevonden. De rode draad in deze ontwikkelingen is de rijksambitie om 75 procent afvalbronscheiding in 2020 te realiseren. De Afvalvisie zet de koers uit en sluit aan op de rijksambities die samen met de gemeentelijke vertegenwoordigers van de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) en de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdirecteuren (NVRD) zijn opgesteld.

In Stichtse Vecht is het scheidingspercentage op afvalgebied circa 50 procent (peiljaar 2014). Dit percentage is reeds jaren stabiel. Dit betekent dat er nog een forse slag gemaakt moet worden om te voldoen aan de eigen ambities en de landelijke doelstellingen.

De ambitie van 75% scheiding aan de bron, past binnen de wereldwijde transitie van een lineaire economie (met ketenrecycling) naar een circulaire economie¹, waarin niet langer sprake is van verkwisting van grondstoffen. De (fossiele) grondstoffenvorraden van de aarde zijn immers eindig. Onder andere door de explosieve groei van de wereldbevolking van circa 6 miljard inwoners in 2000 naar circa 9 miljard in 2050, ontstaat dan naar verwachting een schaarste aan grondstoffen en voedsel. Door tijdig productieprocessen (rol bedrijfsleven), consumptieprocessen (rol consumenten), afvalinzamelings/afvalverwerkingsmethoden (rol overheden) naar een circulaire economie aan te passen kan een ernstige wereldwijde grondstoffencrisis worden afgewend. Op basis van deze verwachtingen zet de Europese Unie via kaderrichtlijnen en andere richtlijnen in op een circulaire economie. Daarnaast wordt in verband met de klimaatproblematiek mondiaal en in Europees verband ingezet op een beperking van de CO₂-uitstoot.

De Afvalvisie Stichtse Vecht 2016 - 2022 “Van afvalstof naar grondstoffen” is een visie op hoofdlijnen. In dit document wordt de gemeentelijke visie per afvalstroom aangegeven. Daarbij worden de belangrijkste te maken afwegingen kort benoemd en een denkrichting aangegeven, zonder in te gaan op details. In deze visie zal tevens worden ingegaan op de dossiers afvalscheidingstations, kringloopbedrijvigheid en textielinzameling. In de hoofdstukken 4 en 5 wordt de relatie gelegd van afval met duurzaamheid en social return.

¹ Een circulaire economie is een economisch systeem dat de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen en het behoud van natuurlijke hulpbronnen als uitgangspunt neemt en waardecreatie in iedere schakel van het systeem nastreeft. Een Circulaire Economie komt neer op:

- a. Optimaal gebruik van grondstoffen
- b. Geen afval, geen emissies
- c. Duurzaam brongebruik

1. Proces

Ter voorbereiding op de Afvalvisie is begin 2015 een enquête uitgezet onder de inwoners van Stichtse Vecht. Hierin is gepeild hoe de inwoners in grote lijnen denken over afvalscheiding en wat hun ervaringen hierbij zijn. In mei en juni 2015 zijn diverse participatiebijeenkomsten georganiseerd met vertegenwoordigers van wijkcommissies/dorpsraden en ook is bij wijktafels aandacht besteed aan dit onderwerp. In dezelfde periode is eveneens gesproken met afvalexperts uit het veld om ook hun expertise een plaats te geven in voorliggende Afvalvisie. Experts die hieraan een bijdrage hebben geleverd zijn: de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdirecteuren (NVRD), de Afvalverwijdering Utrecht (AVU), woningbouwverenigingen Portaal en Vecht en Venen, Stichting Duurzame Vecht, de Stichting Inzameling Oud Papier Stichtse Vecht, AVR van Gansewinkel en vertegenwoordigers van de plaatselijke kringloopbedrijven (Stichting Kringloopwinkel De Sirkel en Kringkoop). De gemeenteraad is eveneens vooraf actief betrokken in het proces door middel van een peiling. Ook de Rekenkamercommissie heeft indirect een bijdrage geleverd aan de Afvalvisie doordat zij onderzoek hebben uitgevoerd naar het afvalbeleid van Stichtse Vecht in de afgelopen jaren (rapportage mei 2015). De belangrijkste bevindingen van dit rapport zijn in deze visie verwerkt. Een uittreksel van de belangrijkste bevindingen staat in bijlage 3 opgenomen.

Al deze input is gebruikt om de dialoog aan te gaan met de gemeenteraad (de raadscommissie Fysiek Domein op 16 juni 2015) om de gewenste contouren van het toekomstig afvalbeleid te inventariseren en zodoende de inzichten van de gemeenteraad mee te nemen in de te bepalen koers voor de komende periode. Dit proces leidt tot een zo breed mogelijk gedragen Afvalvisie. Het resultaat van dit participatieproces is dat de landelijke overalldoelstelling van 75 procent bronscheiding van huishoudelijke afvalstoffen in 2020 een realistische insteek is voor het te ontwikkelen afvalbeleid in de nabije toekomst. Als denkrichting om dit te kunnen realiseren gaat de voorkeur uit naar de systematiek van het 'omgekeerd inzamelen'. Hierover later meer. Hieronder staan de uitkomsten van de participatiebijeenkomsten in hoofdlijnen weergegeven.

Uitkomsten participatiebijeenkomsten en "wijktafels" Stichtse Vecht

Uit de participatiebijeenkomsten/wijktafels bleek dat:

- het onderwerp afval/grondstoffen bij de inwoners leeft;
- inwoners begaan zijn met de problematiek (schaarste aan grondstoffen, groei wereldbevolking en klimaatbeleid/duurzaamheid);
- inwoners bereid zijn om mee te denken en mee te werken aan oplossingen;
- inwoners een voorkeur hebben voor het concept van omgekeerd inzamelen, in combinatie met het direct aanbrengen van slimme apparatuur op alle afvalinzamelvoorzieningen, zonder diftar (gedifferentieerde tarieven) meteen in te voeren;
- inwoners grote waarde hechten aan maatwerk en aan afvalcommunicatie en -educatie (scholen/ sportverenigingen/jeugd etc.);
- de locaties waar het restafval in bebouwde kommen naartoe moet worden gebracht in nauw overleg met de toekomstige gebruikers (maatwerk) moet worden bepaald. Dit betekent een voor de gebruikers logische plek (bijvoorbeeld bij wijkuitvalswegen) en een maximale indicatieve loopafstand van 250 meter;
- het middel gedifferentieerde tarieven (diftar) voorshands niet moet worden ingevoerd maar dat de voorzieningen (afvalcontainers in alle vormen en maten, meetapparatuur en chips) daarvoor wel meteen bij de invoering van nieuwe systemen dienen te worden aangebracht. Kortom, meten is weten en dat is nodig voor maatwerk en mogelijkheden tot bijsturing.

Maatwerk

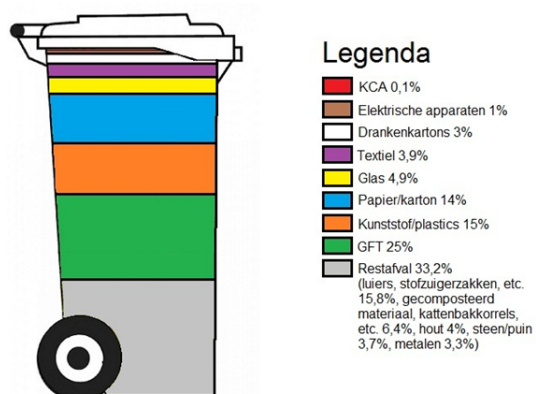
Bij de implementatie van de noodzakelijke maatregelen zal per wijk dan wel per gebied maatwerk nodig zijn. Hierbij wordt bijvoorbeeld gekeken naar zaken als de opbouw van wijken. Een vergrijzende wijk zal immers een andere aanpak vragen dan een nieuwbouwwijk.

Grondstoffenplan

Nadat de gemeenteraad een besluit heeft genomen over de Afvalvisie Stichtse Vecht "Van afvalstof naar grondstoffen 2016 - 2022", zal deze worden uitgewerkt in een grondstoffenplan (vierde kwartaal 2015). In de nu voorliggende visie wordt de koers bepaald, de stip op de horizon gezet, terwijl in het grondstoffenplan (vroeger afvalbeleidsplan genoemd) de visie per afvalstroom verder wordt uitgewerkt. Bij het grondstoffenplan horen een meerjarenplanning en een uitvoeringsprogramma waarin concrete uit te voeren activiteiten zijn benoemd, inclusief de daarvoor benodigde budgetten. Dit biedt tevens de mogelijkheid aan de gemeenteraad om in een latere fase te besluiten tot aanpassingen mochten zich ongewenste effecten voordoen.

2. Afvalsituatie 2011 - 2015

In het voortraject is een uitgebreide analyse² gemaakt van de afvalsituatie in Stichtse Vecht. Deze analyse vormt het vertrekpunt (0-situatie) voor het formuleren van noodzakelijke en wenselijke veranderingen. Uit de analyse blijkt dat de gemeentelijke inzamelmiddelen deels verouderd zijn en dat er sprake is van een aantal nog af te wikkelen afvaldossiers (i.c. textielinzameling, kringloopbedrijvigheid, afvalscheidingsstations). De gemeenteraad heeft sinds de herindeling per 1 januari 2011 nog geen strategische visie op afvalbeleid vastgesteld. Sinds 10 jaar zamelt Stichtse Vecht (of de voormalige gemeenten) circa 50 procent van het afval brongescheiden in. In het restafval zitten verhoudingsgewijs veel grondstoffen als GFT, kunststoffen/plastics, metaal, drankenkartons, textiel, glas, oud papier en karton. Zie onderstaande afbeelding.

(Afbeelding: dit werd in de (grijze) container voor restafval gegooid in de gemeente Stichtse Vecht in 2014)

3. De koers voor 2016 - 2022

3.1 Overwegingen

Bij voortzetting van de huidige inzamelingsmethodiek zal de bronscheiding niet substantieel hoger worden. Andere gemeenten met dezelfde inzamelingsmethodiek bereiken eveneens circa 50 procent bronscheiding. Indien de gemeente invulling wil geven aan duurzaamheid en aan de rijksambitie van 75 procent bronscheiding zijn fundamentele keuzes noodzakelijk.

De gemeentelijke visie geeft antwoord op de vraag wat de koers zou moeten zijn om de ambitie van 75 procent bronscheiding te realiseren en hoe we dit in een realistisch scenario zouden kunnen organiseren/realiseren. We denken dat de rijksdoelstelling van 75 procent bronscheiding in 2020 voor Stichtse Vecht niet haalbaar is. De stap van 50 naar 75 procent is hiervoor o.i. te groot. We zullen

² Uittreksel Afval-analyse 2015 gemeente Stichtse Vecht (zie bijlage 1)

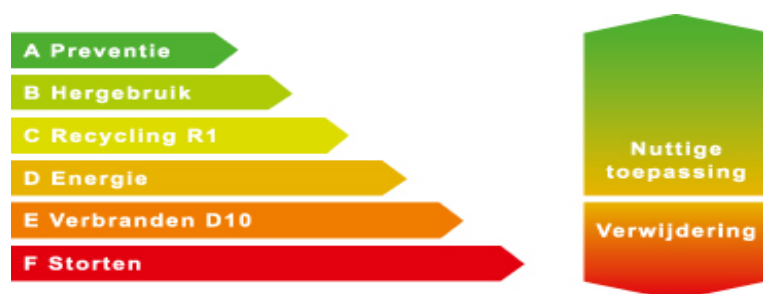
immers rekening moeten houden met voldoende voorbereidingstijd en de implementatie van de maatregelen gefaseerd moeten invoeren. Wij achten deze doelstelling wel haalbaar voor 2022. Wij beschouwen de rijksdoelstelling van 75 procent bronscheiding in 2020 als een streefcijfer. De stip op de horizon dus. Randvoorwaarde voor een nieuw te bepalen koers is dat de gemeente hecht aan participatie, social return en duurzaamheid.

Onderstaande algemeen geldende uitgangspunten voor het omgaan met afval worden ook door ons gebruikt:

1. De belangrijkste uitgangspunten om verantwoord met de planeet aarde (gebaseerd op o.a. de Ladder van Lansink³) om te gaan zijn preventie (voorkomen van het ontstaan van afval of het beperken hiervan), maximalisatie van hergebruik van producten, reparatie en maximalisatie van materiaalhergebruik, maximalisatie van het grondstoffenhergebruik en maximalisatie van energierugwinning uit afval (nuttige toepassing als brandstof) gevolgd door verbranden van afval en storten van afval.

In onderstaande figuur staat het principe van de Ladder van Lansink uitgewerkt.

De voorkeursvolgorde ("De Afvalhiërarchie") is in 1979 bedacht door politicus Ad Lansink en bestaat uit de volgende treden:

2. De inzameling en verwerking van de afvalstoffen/grondstoffen dient sober en doelmatig te geschieden en mag niet leiden tot hogere lasten.
3. De service aan de inwoners dient aan de eisen van de tijd te voldoen (wet/regelgeving/gemak etc.).

Voor het verwerken van afval zijn deze uitgangspunten, die ook zijn opgenomen in de Wet milieubeheer (artikel 10.4), van essentieel belang en dienen onder gemeentelijke regie, onderling in een evenwichtige balans te worden uitgewerkt.

3.2 Visie hoofdkader

1. We verhogen het scheidingspercentage aan huishoudelijk afval in Stichtse Vecht van 50 naar 75 procent in 2022 wat neerkomt op minder dan 75 kilo restafval per inwoner in 2022.

2. Al het overige huishoudelijk afval (= grondstof) wordt brongescheiden ingezameld. Daarnaast wordt 90 procent (inclusief nascheiding) van het grof huishoudelijk afval gescheiden ingezameld met als indicator 10 kg/inw/jr aan (ongescheiden) grof huishoudelijk restafval in 2022.

In het licht van de wereldproblematiek van dreigende grondstoffentekorten en klimaatverandering is een andere kijk op afval ontstaan. Afval is grondstof geworden en daarmee ook handelswaar met financiële- en duurzaamheidswaarde. Van afval scheiden vanuit milieuperspectief/duurzaamheid wordt afval scheiden ook steeds meer een noodzaak vanuit economisch perspectief. Het is zaak om tegen zo laag mogelijke kosten afval dat geschikt is voor hergebruik te verzamelen en het ontstaan van

³ De "Ladder van Lansink - De Afvalhiërarchie" onderscheidt drie categorieën van omgaan met afval. Preventie en hergebruik hebben de hoogste prioriteit. Vervolgens recycling en hoogwaardige energiewinning. De minste voorkeur heeft het verbranden of storten van afval.

restafval zo veel mogelijk te beperken. Daarbij speelt ook nog dat de technische ontwikkelingen snel gaan. Door deze ontwikkelingen zijn nu beleidskeuzes en passende maatregelen nodig. Daarom is het moment aangebroken om het afvalbeleid voor de komende periode te actualiseren. De prioriteit wordt gelegd bij de maximalisatie van de inzameling van gescheiden materialen. We stellen inwoners in de gelegenheid om het afval te scheiden ‘bij de bron’. Dit levert het beste scheidingsresultaat en meeste hergebruik op. Afval scheiden op basis van het systeem ‘Nascheiding’, het scheiden van afval na inzameling in een installatie, blijkt vooralsnog technisch onvolmaakt en duur. Daarbij maakt het inwoners ook minder bewust van het nut van afvalpreventie door hen zelf.

De vastgestelde visie en bijbehorend grondstoffenplan zullen uiteindelijk resulteren in een minimale hoeveelheid restafval van circa 75 kg/inw/jr (circa 1½ kg restafval per inwoner per week) in 2022. Dit heeft consequenties voor de inzameling van het restafval. In hoofdstuk 6 (Restafval) wordt dit verder uitgewerkt. In de hierna volgende hoofdstukken wordt per grondstoffenstroom/afvalstroom omschreven hoe de gemeente de ‘visie / hoofdkader’ wil vormgeven.

Sinds 2014 zijn steeds meer gemeenten veranderprocessen ingegaan om 75 procent bronscheiding te kunnen realiseren. Voorbeelden van gemeenten die ons hierin zijn voorgegaan zijn Utrecht, Zwolle, Arnhem en een groot aantal gemeenten die aangesloten zijn bij de ROVA (Regionale Organisatie Verwijdering Afvalstoffen). Naar verwachting zal het Rijk de ambitie van 75 procent gescheiden inzameling ook gaan vastleggen in het Landelijke Afvalstoffenplan 3, waardoor deze ambitie voor gemeenten een formeel kader (niet verplichtend) zal krijgen. Uiteindelijk is de rijksambitie om van 75 procent bronscheiding in 2020 door te groeien naar een circulaire economie met 100 procent afvalscheiding in 2030.

4. Duurzaamheid en afval

4.1 Overwegingen

In december 2013 is de nota ‘Stichtse Vecht Energiek 2014 - 2020 (Samen sterk in duurzaamheid)’ door de gemeenteraad vastgesteld. Deze visie laat zien dat de gemeente Stichtse Vecht de komende jaren ruim baan wil geven aan de duurzaamheidskracht in Stichtse Vecht. Bovendien staat hierin aangegeven dat wij hierbij zelf het goede voorbeeld willen geven. Stichtse Vecht wil haar inwoners een prettig, schoon en veilig leefklimaat bieden en streven naar duurzame ontwikkeling. Daarbij zijn economische, sociaal-culturele en ecologische aspecten in balans. In lijn met (inter)nationale doelstellingen richt Stichtse Vecht zich hierbij op het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen, met name CO₂, en op aanpassing aan het veranderende klimaat.

Als ambitie heeft de raad aangesloten bij de landelijke doelstelling om de CO₂ uitstoot in 2020 met 20 procent te reduceren (ten opzichte van het niveau van 1990) door ondermeer in te zetten op duurzaam inkopen en aanbesteden, duurzaam bouwen en –wonen, duurzame afvalinzameling en –verwerking en een gedegen energiemonitoring.

4.2 Bepaling richting

Afvalinzameling speelt dus een belangrijke rol in het behalen van onze duurzaamheidsdoelstellingen. Gemeenten kunnen – als ze het goed aanpakken – grondstoffenregisseur worden in plaats van ‘slechts’ inzamelaar van huishoudelijk afval. Daarmee worden niet alleen de grondstoffenvoorraden gespaard, ook treedt er CO₂-reductie op en dalen de verwerkingskosten. Veel gemeenten in Nederland zetten in op duurzame ontwikkeling. Ze hanteren daarbij zowel de korte, middellange als de lange termijn. Actuele problemen worden vaak binnen die kaders opgepakt. Verduurzaming van het huishoudelijke afvalbeheer draagt bij aan het oplossen van de gemeentelijke afvalproblematiek. In voorliggende Afvalvisie worden deze uitgangspunten toegepast in lijn met de Duurzaamheidsvisie.

3. Verduurzaming van het huishoudelijk afvalbeheer wordt als uitgangspunt genomen bij de uitwerking van de Afvalvisie in het grondstoffenplan. Duurzaamheidsaspecten zullen in aanzienlijke mate onderdeel uitmaken van de exploitatie van het (nieuwe) afvalscheidingstation en worden meegenomen bij de investeringen die voortvloeien uit het toekomstige afvalbeleid.

5. Social return en afval

5.1 Overwegingen

Met ingang van 1 januari 2015 zijn er door het Rijk diverse nieuwe taken belegd bij de gemeenten. Het gaat om de decentralisatie van de begeleiding en verzorging vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de overheveling van alle jeugdzorgtaken en de wijzigingen op de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong). Dat deel van de Wajong is ondergebracht in de Participatiewet. Met deze nieuwe taken hebben wij de verantwoordelijkheid voor bijna de gehele maatschappelijke ondersteuning van jeugdigen, volwassenen en ouderen. Een onderdeel hiervan is social return. Social return is het opnemen van sociale voorwaarden, eisen en wensen in een inkoop- of aanbestedingstraject voor producten en diensten. Leveranciers kunnen op deze manier een bijdrage leveren aan de werkgelegenheid binnen Stichtse Vecht. Bij social return is het doel om ervoor te zorgen dat de investering die de gemeente doet ook een sociale winst oplevert. Dit gebeurt onder andere door (leer)werkplekken en stageplekken te realiseren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bij het organiseren van de inzameling van afval is het dan ook van groot belang om hierbij daar waar mogelijk mensen met een beperking in te zetten. Hiermee boeken wij dan niet alleen resultaten op afvalgebied, maar werkt dit ook positief uit in het sociaal domein.

Bij het organiseren van de dienstverlening (lees: maatschappelijke ondersteuning) binnen het sociaal domein gaan wij uit van de eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden van mensen. Wanneer iemand het op eigen kracht niet redt wordt per situatie gekeken welke inzet van de persoon zelf, de omgeving en tot slot de gemeente en hulpverlening mogelijk is. Indien sprake is van problematiek op meerdere levenssterreinen wordt in samenspraak met de cliënt en het huishouden een integraal arrangement samengesteld waarbinnen hulpverleners multidisciplinair samenwerken. De gemeente houdt hierbij de regie over de uitvoering.

5.2 Bepaling richting

Wij willen de verbinding zoeken tussen de milieu- en duurzaamheidsdoelstellingen op het gebied van huishoudelijk afval en grondstoffenbeleid en de (gemeentelijke) doelstellingen voor arbeidsparticipatie. Binnen het halen van de doelstellingen op het gebied van huishoudelijk afvalbeheer wordt actief een bijdrage geleverd aan de maatschappelijke doelstellingen die de gemeente heeft bij het vergroten van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot arbeidsmarkt. We willen hierbij nadrukkelijk kijken naar de verbinding met de kringloopbedrijven of zij een rol kunnen spelen bij de inzameling van grondstoffen, zoals het sorteren van textiel en wellicht ook van (kleine) elektrische apparaten.

4. De gemeente heeft als doelstelling om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door middel van haar aanbestedingsbeleid duurzaam aan het werk te krijgen. Bij de afvalinzameling zal rekening gehouden worden met deze doelstelling.

5. Social return maakt in aanzienlijke mate onderdeel uit van de exploitatie van het (nieuwe) afvalscheidingstation.

6. Bij het inzetten van afvalcoaches zal gekeken worden of dit kan worden gerealiseerd met inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

6. Restafval

Dit betreft het restafval (inhoud van de grijze afvalcontainer) zonder het aandeel grof vuil.

6.1 Overwegingen

Verspilling

Waardevolle grondstoffen verdwijnen te vaak ongebruikt in de container voor het restafval. Ook in de gemeente Stichtse Vecht is dit het geval. Het gemeentebestuur wil samen met inwoners werken aan een betere toekomst door een betere en effectievere afvalscheiding. Ongeveer de helft van het huishoudelijk afval wordt op dit moment gescheiden ingezameld. De doelstelling van het Rijk voor 2020 is een verhoging van dit aandeel naar 75 procent. Concreet betekent dit voor Stichtse Vecht dat de 225 kg/inw/jr aan restafval (cijfers 2014) verminderd moet worden naar 75 kg/inw/jr in 2020. Het verschil (225 kg/inw/jr minus 75 kg/inw/jr = 150 kg/inw/jr) aan grondstoffen wordt thans jaarlijks onnodig verbrand met lucht- en waterverontreiniging als gevolg. Voor Stichtse Vecht is een dergelijke substantiële afname op zo'n korte termijn niet realistisch. Er is meer tijd nodig om dit op goede verantwoorde wijze vorm te geven. We denken hiervoor twee jaar extra nodig te hebben en dit in 2022 waar te kunnen maken. De landelijke doelstelling voor huishoudelijk restafval is door het ministerie (I en M) vertaald naar ambitieuze richtlijnen voor gemeenten. Deze richtlijnen voor 2020 zijn gedifferentieerd naar het aandeel hoogbouw dat in de gemeente aanwezig is. In bijlage 2 wordt dit nader toegelicht.

Meer afval scheiden scheelt in de portemonnee

Vanaf 1 januari 2015 moeten gemeenten aan het Rijk een extra afvalbelasting van 13 euro per ton betalen op al het restafval dat ter verbranding wordt aangeboden. Dit werkt structureel kostenverhogend op de gemeentelijke afvalstoffenheffing. Naast het belang van een schone leefomgeving en een bijdrage aan een beter milieu, raakt het extra scheiden van afval dus ook de portemonnee. (Bron)gescheiden grondstoffen zijn waardevol en leveren geld op, terwijl restafval geld blijft kosten. In hoofdstuk 20 zullen wij kort in gaan op de financiële aspecten.

PMD scheiden mogelijk

Een substantieel deel van de inhoud van de container voor het restafval in Stichtse Vecht (circa 20 procent) bestaat uit plasticverpakkingen, metaalverpakkingen en drankenkartons (PMD). Sinds 1 januari 2015 is het mogelijk om PMD in combinatie met andere kleine ijzeren voorwerpen aan de AVU (Afval Verwijdering Utrecht) aan te bieden. AVU zorgt voor opslag en verdere verwerking. Deze mogelijkheid past in de trend dat het ophalen van losse zakken met alleen plastic verpakkingsafval verdwijnt en dat de container voor PMD daarvoor in de plaats komt. In hoofdstuk 11 gaan wij hier verder op in.

Duurzaamheid/CO₂-uitstoot

In hoofdstuk 4 en 5 hebben wij al toegelicht dat afvalinzameling een belangrijke rol speelt in het behalen van onze duurzaamheidsdoelstellingen door de rol te pakken van grondstoffenregisseur en in te zetten op duurzame ontwikkeling en verduurzaming van het huishoudelijke afvalbeheer.

We doen het nog niet goed genoeg

Opvallend is dat er nog (te) veel groente-, fruit- en tuinafval (GFT) in de container voor het restafval aanwezig is, terwijl in principe iedereen beschikt over een speciale container voor GFT. We treffen ook nog steeds veel oud papier en karton aan en dit geldt eveneens voor textiel en kunststoffen/plastics. Dat is jammer want het zijn allemaal waardevolle grondstoffen.

75 procent afvalscheiding is mogelijk en haalbaar

Onze doelstelling om 75 procent afvalscheiding te realiseren in 2022 is ambitieus maar wel degelijk realiseerbaar. Inmiddels zijn er al gemeenten in Nederland die 75 procent afvalscheiding hebben

gerealiseerd. Deze gemeenten worden koplopergemeenten genoemd en van hun ervaringen kunnen wij gebruik maken om onze doelstellingen te realiseren. De bewezen effectieve methoden van die gemeenten zetten we hieronder op een rij. In grote lijnen is er sprake van drie opties die in de praktijk al worden toegepast.

Optie 1: omgekeerd inzamelen

De stip op de horizon in de toekomst voor het Rijk is een afvalloze samenleving, met daar waar mogelijk hergebruik en een sterke reductie van de hoeveelheid restafval. We kunnen dit bereiken door het inleveren van bruikbare grondstoffen te vergemakkelijken. Door een hogere service op de waardevolle grondstoffen te bieden en zo goed scheidingsgedrag te belonen en door een lagere service op restafval, worden inwoners gestimuleerd om hun afval beter te scheiden. Restafval wordt dan een bijzaak. Men spreekt in dit kader ook wel van **'omgekeerd inzamelen'**: De term 'omgekeerd inzamelen' geeft aan dat de nadruk wordt gelegd op de servicegerichte inzameling van herbruikbare grondstoffen uit het huishoudelijk afval. Bij de huidige wijze van afvalinzameling ligt de nadruk op het inzamelen van het restafval. Dit wordt dus bij 'omgekeerd inzamelen' omgedraaid waarbij grondstoffen door ons graag, frequent en gratis worden opgehaald of we stellen voorzieningen ter beschikking op logische plaatsen voor inwoners (verzamelcontainers) om deze grondstoffen in te deponeren. Voor (nuteloos) restafval zullen inwoners zelf de moeite moeten nemen om naar een containerpark op afstand te gaan om hier vanaf te komen. Experimenten op kleine schaal elders in Nederland tonen aan dat dit concept een enorme reductie van het restafval kan betekenen. Het vraagt echter wel om investeringen in de voorzieningen en om maatwerk.

Bebouwde kommen (laagbouw)

Bij omgekeerd inzamelen hebben inwoners in de laagbouw één container voor GFT, één container voor oud papier en karton (op vrijwillige basis) en één container voor plastic, metalen en drankenkartons (PMD). Het afval dat overblijft, het restafval (indicatief 75 kg/inw/jr) brengt men in een plastic zak naar een aparte ondergrondse container op korte afstand van de woning (tot maximaal 250 meter). Bij een goede scheiding is er nagenoeg geen restafval meer over voor een aparte container voor het restafval (circa 1½ kg restafval per persoon per week) en daarmee is deze container dan ook overbodig geworden. Daarvoor in de plaats komt dus de container voor PMD. De inzamelrequentie voor PMD is dan (evenals voor GFT) eens in de 2 weken (alternierend). Alle andere gemeentelijke inzamelvoorzieningen (verzamelcontainers voor glas, textiel, etc.) blijven aanwezig. Oud papier en karton wordt bij 'omgekeerd inzamelen' eens per maand opgehaald.

Bebouwde kommen (hoogbouw)

Voor deze categorie wijzigt niet veel. De meeste verzamelcontainers voor bronscheiding en restafval zijn immers al aanwezig. Per complex/wijk worden de inzamelvoorzieningen (verzamelcontainers) waar nodig en in overleg geoptimaliseerd of aangepast (bijvoorbeeld PMD).

Buitengebied

Voor inwoners in het buitengebied geldt hetzelfde als hiervoor staat aangegeven voor de laagbouw in de bebouwde kom. Naast de containers voor GFT, oud papier (op vrijwillige basis) en PMD, behouden zij echter wel de container voor het restafval, maar hierbij kan dan wel een lagere inzamelrequentie van lediging gelden. Dit is mogelijk omdat wij verwachten dat ook in het buitengebied na een goede afvalscheiding heel weinig restafval overblijft. Gebruikelijk hierbij is dan een inzamelrequentie van

restafval eens in de vier weken. De inzamelfrequentie voor PMD zal (evenals die van GFT) eens in de twee weken (alternerend) zijn. Oud papier en karton wordt hierbij eens per maand opgehaald.

Voordelen:	Nadelen:
✓ Goed scheiden levert 1½ kg restafval per persoon per week op.	✗ Geen 75 procent afvalscheiding in 2022.
✓ Uit proeven in andere gemeenten blijkt dat deze manier van inzamelen een resultaat bereikt van 65% afvalscheiding.	✗ Zelf restafval wegbrengen.
✓ Minder restafval betekent minder afvalverbranding. Goed voor het milieu.	
✓ Minder belasting betalen.	

Optie 2: de dure zak (succesvol in grote steden)

Bij dit alternatief verdwijnt eveneens de container voor het restafval. Daarvoor in de plaats kopen inwoners (speciale) plastic zakken voor het restafval. Deze zakken kosten circa 1 euro en worden wekelijks opgehaald. De container voor GFT-afval, die één keer in de twee weken geleegd wordt, blijft gehandhaafd en dit geldt ook voor de container voor oud papier (op vrijwillige basis). Oud papier en karton wordt hierbij eens per maand opgehaald. In de plaats van de container voor het restafval komt de container voor PMD.

Voordelen:	Nadelen:
✓ Proeven in andere gemeenten laten een resultaat zien van 75 procent afvalscheiding.	✗ Zak voor restafval wordt als duur ervaren.
✓ Minder restafval betekent minder afvalverbranding. Goed voor het milieu.	✗ Zwerfvuil.
✓ Minder belasting betalen.	
✓ De vervuiler betaalt.	

Optie 3: omgekeerd inzamelen + diftar

Diftar staat voor gedifferentieerde tarieven. Kort gezegd komt dit erop neer dat hoe meer afval een inwoner aanbiedt, hoe hoger de afvalstoffenheffing voor die inwoner zal zijn. In dit geval gaat het hier alleen om het restafval. De hoeveelheid restafval wordt gemeten door middel van een chip op de containers voor het restafval of bijvoorbeeld door een 'slim' pasje bij het aanbieden van restafval in een ondergrondse container. De container voor GFT blijft bij deze optie gehandhaafd evenals de container voor oud papier en karton (op vrijwillige basis). In de plaats van de container voor het restafval komt er een container voor PMD. De inzamelfrequentie van PMD en GFT is eens in de twee weken (alternerend). Oud papier en karton (op vrijwillige basis) wordt hierbij eens per maand opgehaald.

Voordelen:	Nadelen:
✓ Proeven in andere gemeenten laten een resultaat zien van 75 t/m 90 procent afvalscheiding.	✗ Inzamelmiddelen moeten worden aangepast.
✓ Minder restafval betekent minder afvalverbranding. Goed voor het milieu.	✗ Zelf restafval wegbrengen.
✓ Minder belasting betalen.	
✓ Minder ondergrondse containers nodig.	
✓ De vervuiler betaalt.	

Wellicht zijn er ook nog andere alternatieven te bedenken. In alle gevallen zal maatwerk nodig zijn. Compacte wijken in Maarssenbroek vragen immers een andere benadering dan het buitengebied. De gemeente staat hierbij open voor maatwerkoplossingen in overleg met betrokkenen.

Uit het participatieve proces dat is gevoerd voorafgaande aan de opstelling van deze Afvalvisie bleek dat optie 1 het meest realistisch wordt geacht voor Stichtse Vecht en goed aansluit bij de behoeften die er zijn mits er voldoende aandacht is voor maatwerk en serviceverlening aan de inwoners centraal staat. Het is echter wel noodzakelijk om met elkaar een algemene koers te bepalen. Samen werken aan het creëren van draagvlak, want zonder draagvlak wordt het sowieso een onmogelijke opgave.

6.2 Bepalen richting

We willen een zo maximaal mogelijk milieueffect bereiken, met een adequaat serviceniveau en tegen “redelijke” kosten. We willen de burger daarvoor enerzijds verleiden tot het aanleveren van herbruikbaar afval door dit te faciliteren of zelfs te belonen. Anderzijds willen we juist het niet scheiden van recyclebaar afval voorkomen en het aanbieden van onnodig restafval ontmoedigen.

7. We kiezen voor de optie omgekeerd inzamelen (optie 1) met de ambitie om de hoeveelheid restafval te reduceren van 225 kg/inw/jr restafval in 2014 naar 75 kg/inw/jr in 2022. Dit zal gepaard gaan met een uitgebreide promotiecampagne.

8. We gaan het inzamelen op voor inwoners logische plekken, zoals scholen, instellingen en supermarkten uitbreiden. Dit zal gepaard gaan met een uitgebreide promotiecampagne.

7. Groente- Fruit- en Tuinafval (GFT)

Dit betreft groente, fruit en tuinafval (doorgaans in een groene of bruine afvalcontainer). De inzamelfrequentie is eens in de twee weken. Ook bestaat de mogelijkheid om tuinafval (snoeihout en gras etc.) middels de gratis door de gemeente ter beschikking gestelde tuinzak(ken) van 1 kuub gratis aan huis op te laten halen na een daarvoor gemaakte afspraak.

7.1 Overwegingen

De gemeente zamelde in 2014 86 kg/inw/jr brongescheiden GFT-afval in. In het restafval zat blijkens de sorteeranalyses nog eens 61 kg/inw/jr aan GFT-afval. Deze situatie is al circa 10 jaar stabiel en is een gevolg van de huidige inzamelingssystematiek. Op basis van de jaarlijkse sorteeranalyses en daaruit volgende prognose/berekeningen, is de conclusie dat tenminste 24 kg/inw/jr extra aan GFT-afval moet worden ingezameld om 75 procent bronscheiding te kunnen bereiken. De huidige situatie is dat keukenafval (circa 58 kg/inw/jr groente en fruitafval) niet (hoogbouw) of nauwelijks (laagbouw) wordt gescheiden. Omdat het probleem van keukenafval bij hoogbouw een landelijk probleem is vinden er op dit moment diverse pilots plaats in andere gemeenten. We laten ons hierbij inspireren door deze pilots indien er sprake is van goede resultaten.

Het aanbod aan GFT is seizoensgevoelig. Tuinafval wordt met name aangeboden in het voorjaar en najaar. Met name in het snoeiseizoen belandt er tuinafval in de container voor het restafval omdat de container voor het GFT dan niet meer toereikend is. De tuinzak(ken) zijn hierbij een goed alternatief voor de inwoners maar hier wordt verhoudingsgewijs nog (te) weinig gebruik gemaakt.

Op dit moment moeten inwoners betalen voor een tweede container voor GFT. Om de hoeveelheid apart ingezameld GFT te verhogen zou overwogen kunnen worden om ieder huishouden die prijs stelt op een extra container voor GFT deze gratis ter beschikking te stellen.

Overigens is onze verwachting dat na de invoering van het omgekeerd inzamelen (zie hoofdstuk 6) de scheiding van het GFT-afval bij laagbouw automatisch enorm zal verbeteren. De ervaringen van de koplopergemeenten bevestigen dit. Wij verwachten dan ook dat de ambitie van 75 procent GFT bronscheiding ($86 + 24 \text{ kg/inw/jr} = 110 \text{ kg/inw/jr}$) na de invoering van het omgekeerd inzamelen voor 2022 gerealiseerd zal worden. In onderstaande tabel staat dit uitgewerkt.

Overzicht GFT-inzamelresultaten*

Omschrijving	Kg/inw/jr	Percentages
Brongescheiden GFT 2014	86	58,5
GFT in restafval (sorteeranalyses) 2014	61	41,5
Totaal GFT-potentiël in 2014	147	100
Te bereiken bronscheiding in 2022	110	75
In 2014 brongescheiden ingezameld	86	58,5
Extra opbrengst door andere inzamelsystematiek conform visie	24	16,5
Totaal te bereiken resultaat in 2022	110	75

*bron zie Bijlage 1

7.2 Bepalen richting

9. We handhaven de inzamelvoorzieningen voor GFT en de huidige inzamelfrequenties. De tuinzak(ken) achten wij een goede maatregel om het aandeel tuinafval te verhogen. Dit zal extra onder de aandacht worden gebracht van de inwoners (promotiecampagne). Verder kan worden overwogen om desgewenst aan de inwoners een tweede container voor GFT gratis ter beschikking te stellen. Door de invoering van omgekeerd inzamelen zal 75 procent bronscheiding in 2022 realiseerbaar zijn. Voor het aandeel keukenafval in het GFT laten wij ons inspireren door pilots elders indien er sprake is van goede resultaten.

8. Oud papier

Dit betreft oud papier en karton afkomstig van particuliere huishoudens. Dit wordt huis aan huis ingezameld door maatschappelijke organisaties (scholen, kerken, sportverenigingen etc.) die zich hebben verenigd in de Stichting Inzameling Oud Papier Stichtse Vecht (SIOP-SV). Met de SIOP-SV is de gemeente een dienstverleningsovereenkomst aangegaan. Daarnaast is er sprake van verzamelcontainers op logische plaatsen waar inwoners oud papier in kunnen deponeren (brengsysteem).

8.1 Overwegingen

De gemeente zamelde in 2014 46 kg/inw/jr brongescheiden oud papier en karton in. In het restafval zat blijkens de sorteeranalyses van 2014 nog 38 kg/inw/jr aan papierafval. Ook hierbij geldt dat deze situatie al vele jaren eenzelfde beeld laat zien. Om hierin verandering te brengen heeft er in 2014/2015 in een aantal delen in de gemeente een proef plaatsgevonden waarbij op vrijwillige basis

containers ter beschikking zijn gesteld voor oud papier en karton. De resultaten van deze proef zijn zeer positief.

Op basis van de jaarlijkse sorteeranalyses en prognose/berekeningen is de conclusie dat er nog 17 kg/inw jr extra papier en karton gescheiden moet worden ingezameld om 75 procent bronscheiding te realiseren. De ambitie ten aanzien van brongescheiden papierafval kan dus al worden bereikt als de hoeveelheid papierafval in de restafvalcontainers met circa de helft wordt teruggebracht. Om dit te kunnen realiseren zijn in een dienstverleningsovereenkomst die wij hebben afgesloten met de SIOP-SV afspraken gemaakt. Omdat de productie van (nieuw) papier veel energie en nieuwe grondstoffen kost en in 2030 sprake moet zijn van een circulaire economie met 100 procent afvalscheiding dient er (nog) meer papier en karton gescheiden te worden ingezameld. We denken dat dit mogelijk moet zijn door containers voor oud papier en karton voor alle inwoners ter beschikking te stellen (op vrijwillige basis) en dit te begeleiden met een promotiecampagne over nut en noodzaak van scheiding van oud papier en karton.

8.2 Bepalen richting

10. We kiezen ervoor om containers voor oud papier en karton ter beschikking te stellen aan de inwoners. Deelname kan op vrijwillige basis plaatsvinden om inwoners de ruimte geven dit in te passen binnen het eigen huishouden (maatwerk). Dit zal gepaard gaan met een promotiecampagne. Hiermee is de doelstelling van 75 procent bronscheiding van oud papier in 2022 haalbaar.

9. Glas

Dit betreft voornamelijk verpakkingsglas van levensmiddelen/dranken. Op daartoe geschikte locaties in de gemeente zijn (ondergrondse) verzamelglasbakken geplaatst. Inwoners kunnen het glas daar naartoe brengen. Glas wordt op kleur gescheiden.

9.1 Overwegingen

De gemeente zamelde in 2014 22 kg/inw/jr brongescheiden glasafval in. In het restafval zat blijkens de sorteeranalyses nog 9 kg/inw/jr aan glas. Deze situatie is al circa 10 jaar stabiel en is een gevolg van de huidige inzamelingsystematiek. Op basis van de jaarlijkse sorteeranalyses en prognoses/berekeningen is de conclusie dat 1 kg/inw/jr extra glas gescheiden moet worden ingezameld om 75 procent bronscheiding te realiseren. Dit punt is dus al bijna bereikt. Omdat het maken van nieuw glas veel energie en nieuwe grondstoffen kost en in 2030 er sprake moet zijn van een circulaire economie met 100 procent afvalscheiding dient er op ingezet te worden om (nog) meer glas gescheiden in te zamelen. De inzamelvoorzieningen voor glas kunnen worden geoptimaliseerd door enerzijds het vergroten van het aantal en anderzijds door (ver)plaatsing naar de juiste locaties (maatwerk). Ook hierbij geldt dat dit begeleid wordt met een promotiecampagne over nut en noodzaak van scheiding van glas. Zie hoofdstuk 18 (Afvalcommunicatie).

9.2 Bepalen richting

11. We kiezen voor optimalisatie van de verzamelcontainers voor glas voor wat betreft aantal en locaties en hebben de ambitie om in 2030 honderd procent van het glas in Stichtse Vecht gescheiden in te zamelen. Voor 2022 achten wij 75 procent gescheiden inzameling realistisch en haalbaar. Dit zal worden begeleid met een promotiecampagne.

10. Textiel

Oude kleding, textiel en schoeisel kunnen door inwoners worden weggebracht naar verzamelcontainers die overal in Stichtse Vecht staan op voor inwoners logische plekken. De meeste verzamelcontainers zijn van de gemeente maar kringloopbedrijf Kringkoop heeft eveneens een aantal

verzamelcontainers voor kleding en textiel in Breukelen. Daarnaast is er sprake van een haalsysteem (incidentele inzamelacties). Veelal is de inzameling in handen van instellingen die met een (klein en vaak onbekend deel van de opbrengsten) goede doelen steunen (charitatieve instellingen).

Alleen sterk vervuild textiel met verf, motorolie etc. dient in de container voor het restafval te worden gedaan. Al het overige textiel kan worden hergebruikt. Sinds kort zijn er machines die van oud textiel nieuw garen spinnen voor nieuwe kleding.

10.1 Overwegingen

De gemeente zamelde in 2014 3 kg/inw/jr brongescheiden kleding en textielafval in. In het restafval zat blijkens de sorteeranalyses nog 8 kg/inw/jr aan textiel. Deze situatie is al circa 10 jaar stabiel en is een gevolg van de huidige inzamelingssystematiek. Vanwege de zeer grote duurzaamheidswaarde per kg ingezameld textiel (grondgebruik/grondstofgebruik, water, energie/klimaat) zijn extra inspanningen gewenst om hogere opbrengsten gescheiden inzameling te realiseren. Op de vrije markt brengt ongesorteerd bruikbaar textiel circa € 500 per ton op (afhankelijk van de kwaliteit). Op basis van de jaarlijkse sorteeranalyses (hierbij wordt de hoeveelheid nog te scheiden afvalstoffen in het restafval gemeten) en prognoses/berekeningen is de conclusie dat er nog 5 kg/inw/jr extra textiel gescheiden moet worden ingezameld om 75 procent bronscheiding in 2022 te realiseren. Echter een hogere ambitie voor textiel is wenselijk. Op termijn (2030) moet er toegewerkt worden naar 100 procent gescheiden inzameling in 2030.

Door een versnipperde inzameling mede als gevolg van de herindeling (er worden binnen Stichtse Vecht verschillende systemen gebruikt) en doordat inzamelaars proberen om alleen in die gebieden in te zamelen waar het meeste geld is te verdienen, is geen van de inzamelaars in staat geweest om een samenhangend all-in pakket (huis-aan-huisinzameling gecombineerd met textielverzamelcontainers op openbaar terrein) te ontwikkelen voor alle inwoners. Bij alle textielinzamelaars staat geld centraal en niet de service aan de inwoners en duurzaamheid. De regie van de kleding- en textielinzameling ligt primair bij de gemeente. Dit biedt kansen om ervoor te zorgen dat er meer kleding en textiel apart worden ingezameld. Er zijn gemeenten die de regie in eigen hand nemen door de textielinzameling via een aanbesteding in de markt te zetten. Dit levert geld op én een samenhangende aanpak. Koplopergemeenten die social return hoog in het vaandel hebben, besteden de textielinzameling vaak uit aan plaatselijke of regionale organisaties (zoals bijvoorbeeld de kringloopbedrijven) dan wel organisaties die werk proberen te genereren voor mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Het aantal fte's en het percentage social return 'in dienst' zijn dan graadmeters voor de gunfactor. Bij een keuze voor deze inzamelingsvariant worden afspraken vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. In Stichtse Vecht bevinden zich twee kringloopbedrijven die hebben aangegeven graag in aanmerking te willen komen voor de exclusieve inzameling van oude kleding en textiel. Wij zijn hier een groot voorstander van. In het hoofdstuk Kringloopbedrijvigheid (hoofdstuk 16) gaan wij hier nader op in. Bij gunning aan de kringloopbedrijven kan dan in de praktijk een vertaling plaatsvinden naar social return. Uitgangspunt is dat de kringloopbedrijven voor elke 1.000 kg textiel die wordt ingezameld structureel mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst nemen, afgezet tegen een nader vast te stellen loonwaarde. Dit wordt in overleg met de lokale kringloopbedrijven uitgewerkt.

10.2 Bepalen richting

12. We kiezen voor een optimalisatie van de textielinzameling (een all-inn systeem voor de huis-aan-huisinzameling gecombineerd met textielverzamelcontainers in de gemeente) resulterende in een verdrievoudiging van de in 2014 ingezamelde hoeveelheden textiel (= 9 kg/inw/jr in 2022).

13. We kiezen ervoor om de inzameling van het textiel dat ontstaat in Stichtse Vecht door de eigen kringloopbedrijven te laten uitvoeren. Ook hierbij geldt dat dit begeleid wordt met een promotiecampagne over nut en noodzaak van de scheiding van textiel. In het all-in pakket zitten ook structurele communicatie en educatie van en door de inzamelende partij. Social return zal in

belangrijke mate onderdeel uitmaken van de te maken afspraken.

11. Plastic, Metalen Verpakkingen en Drankenkartons (PMD)

Dit betreft plastic (kunststof verpakkingsafval), metalen verpakkingen (blik) en drankenkartons die afkomstig zijn van particuliere huishoudens (afgekort PMD). Op dit moment wordt in Stichtse Vecht alleen het plastic verpakkingsafval apart bij de inwoners opgehaald (met de plastic herozak). Voor plastic verpakkingsafval zijn er ook nog (bovengrondse en ondergrondse) verzamelcontainers aanwezig op logische locaties in de gemeente. Hierdoor worden inwoners in de gelegenheid gesteld om op ieder willekeurig moment hun plastic afval gescheiden aan te bieden voor verdere verwerking. Blikjes en drankenkartons belanden op dit moment in het restafval.

11.1 Overwegingen

De gemeente zamelde in 2014 6 kg/inw/jr brongescheiden plastic afval in. Dat is relatief weinig. In het restafval zat blijkens de sorteeranalyses nog 17 kg/inw/jr aan plastic en kunststof afval. Deze situatie is al een jaar of vijf stabiel en is een gevolg van de huidige inzamelingssystematiek. Op basis van de jaarlijkse sorteeranalyses en prognose/berekeningen is de conclusie dat 11 kg/inw/jr extra plastic gescheiden moet worden ingezameld om 75 procent bronscheiding te realiseren. Dat betekent dat bijna een verdriedubbeling nodig is ten opzichte van de nu ingezamelde hoeveelheid. Metalen verpakkingen, blikafval en drankenkartons werden in 2014 niet apart ingezameld. In het restafval zat blijkens de sorteeranalyses nog 3,3 procent aan metalen (circa 6,5 kg inw/jr) en 3 procent aan drankenkartons (circa 6 kg inw/jr).

Sinds 2013 zijn koplopergemeenten elders in Nederland bezig om de plastic- en kunststofinzameling (verpakkingsmateriaal) te combineren met metalen (blikjes) en drankenkartons (yoghurt en drankverpakkingen etc). Inmiddels is de AVU (Afval Verwijdering Utrecht) - waarvan Stichtse Vecht deelnemer is - in staat om apart ingezameld PMD achteraf te scheiden en te verwerken. De trend is om PMD met een aparte container in te zamelen. De maandelijkse ophaalregeling van de plastic herozak kan dan komen te vervallen. Bij omgekeerd inzamelen krijgt elk huishouden in de laagbouw en in het buitengebied de beschikking over zo'n PMD-container, waarbij in de bebouwde kommen de gebruikelijke restafvalcontainer overbodig wordt en vervalt. Daarvoor in de plaats komen dan ondergrondse verzamelcontainers op loopafstand voor de inwoners. Dit zal per gebied nader moeten worden uitgewerkt (maatwerk; zie ook hoofdstuk 6).

De PMD container wordt ook wel grondstoffenton genoemd, omdat PMD van al het restafval het meeste volume in neemt. Als PMD apart wordt ingezameld scheelt dit zoveel volume in de container voor restafval dat deze hiermee overbodig wordt. Het basisprincipe hierbij is dat inwoners goed worden gefaciliteerd om grondstoffen dichtbij de deur op het eigen erf te scheiden. Ook hierbij geldt dat dit begeleid wordt met een promotiecampagne over nut en noodzaak van scheiding van PMD. Zie hoofdstuk 18 (Afvalcommunicatie). In de koplopergemeenten is de PMD-container daarvoor een goede start gebleken. De praktijk zal uitwijzen hoeveel kg blikjes/metaal en drankenkartons per inw/jaar in de toekomst apart zullen worden ingezameld als we overgaan tot aparte inzameling van PMD.

11.2 Bepalen richting

14. We kiezen voor de invoering van PMD-inzameling (een all-inn systeem voor de grote stroom plastics, metalen en overige verpakkingen) door middel van een PMD-container voor alle huishoudens behoudens die in de hoogbouw. Ook de huidige plastic verzamelcontainers (in de wijken en bij supermarkten) zullen dan geschikt worden gemaakt voor PMD en zonodig worden uitgebreid naar nieuwe locaties via maatwerk. Daarbij vervalt de ophaalregeling van de plastic herozakken. De ambitie voor PMD is tenminste 75 procent bronscheiding in 2022. Dit zal worden begeleid met een promotiecampagne over nut en noodzaak van scheiding van PMD.

De prestatie-indicator uitgedrukt in kg/inw/jr voor PMD is op dit moment nog niet beschikbaar maar de landelijke ontwikkelingen op dit gebied worden gevolgd.

12. Luiers

Op dit moment kunnen luiers niet worden gerecycled. Het wachten is op de resultaten van pilots elders in het land. De ontwikkelingen op dit gebied worden gevolgd.

12.1 Overwegingen

De tijd is nog niet rijp voor het organiseren van een gescheiden inzameling van luiers.

12.2 Bepalen richting

15. De resultaten van pilots elders volgen voor wat betreft ontwikkelingen. Vooral nog kunnen luiers bij het restafval.

13. Klein Chemisch Afval (KCA)

Klein Chemisch Afval (KCA) is huishoudelijk afval waar chemische stoffen in zitten die schadelijk zijn voor de gezondheid en voor het milieu. Voorbeelden hiervan zijn spaarlampen, batterijen, oude medicijnen, afgewerkte motorolie, verfrestanten etc. Dit dient dan ook uit het milieu te worden geweerd, maar is vaak uitstekend geschikt om na een bewerking te worden (her)gebruikt. Vandaar dat de centrale inzamelvoorzieningen op de afvalscheidingsstations in een behoefte voorzien. Voor KCA gelden strenge regels. Er wordt brongescheiden 2 kg/inw/jr aan KCA ingezameld op de gemeentelijke KCA-depots. Daarnaast zamelen schildersbedrijven (detaillisten), garagebedrijven, apothekers, batterij- en lampenverkopende winkels etc. ook KCA-soorten in die bij hun branche passen. In Stichtse Vecht belandt circa 0,01 procent van het KCA (0,02 kg/inw/jr) bij het restafval. Dat is in vergelijking met andere gemeenten een kleine hoeveelheid.

13.1 Overwegingen

De KCA-depots op de gemeentelijke afvalscheidingsstations in de gemeente zijn verouderd en hierbij geldt eveneens dat deze aan vernieuwing toe zijn. Dit kan het beste worden gecombineerd met de vernieuwing van de afvalscheidingsstations (zie hoofdstuk 15).

13.2 Bepalen richting

16. De vernieuwing van de KCA-depots meenemen in het dossier afvalscheidingsstations. Verder blijft het van belang om structureel te blijven communiceren over het belang van de gescheiden inzameling van KCA, en over de andere inzamelpunten bij detaillisten voor zover bij de gemeente bekend.

14. Wit- en bruingoed

Wit- en bruingoed (koelkasten, diepvriezers en computerapparatuur en alles waar een stekker aan zit dan wel waar batterijen in zitten) dient vanwege de gevaarlijke en of giftige aspecten uit het milieu te worden geweerd. Het is echter vaak uitstekend geschikt om na een bewerking te worden (her)gebruikt. Ook zitten in dit soort goederen vaak kostbare grondstoffen zoals bijvoorbeeld goud in mobiele telefoons. Vandaar dat de centrale inzamelvoorzieningen voor wit- en bruingoed op de afvalscheidingsstations in een behoefte voorzien. Voor KCA (in wit en bruingoed) gelden strenge regels. Detaillisten zijn soms ook inzamelpunten voor wit- en bruingoed afkomstig van particulieren. Zij maken hierbij vaak gebruik van zogeheten "Jekko's". De Jekko is een inzamelbox met aparte

compartimenten voor gebruikte kleine elektrische apparaten die bij hun branche passen, bijvoorbeeld voor kapotte spaarlampen en lege batterijen.

14.1 Overwegingen

Recycling van wit- en bruingoed is al redelijk goed georganiseerd. Dat is goed voor het milieu en klimaatbeleid.

14.2 Bepalen richting

17. Wit- en bruingoed waaronder ook klein wit- en bruingoed blijven inzamelen en bij de inzameling van wit- en bruingoed gebruik maken van social return.

15. Afvalscheidingstation(s) en grof vuil

Op de gemeentelijke afvalscheidingstations kunnen inwoners grof huishoudelijk afval brengen. Het gaat daarbij om al het huishoudelijk afval dat vanwege aard en omvang niet in een grijze afvalcontainer past. Daarnaast kunnen hier ook zaken als KCA (Klein Chemisch Afval) worden gebracht. In de gemeente zijn drie gemeentelijke afvalscheidingstations aanwezig (Maarssen, Breukelen en Loenen a/d Vecht) en er is een aparte voorziening beschikbaar voor een beperkt aantal afvalstromen in Portengen. Verder bestaat de mogelijkheid voor inwoners om grof vuil op afroep te laten ophalen. Voor grof tuinvuil bestaat deze mogelijkheid eveneens (de tuinzak).

Gemiddeld wordt 96 kg/inw/jr aan grof huishoudelijk afval door de gemeente ingezameld. Hiervan wordt het merendeel (65 kg/inw/jr) door de inwoners gebracht (afvalscheidingstation) en wordt circa 31 kg/inw/jr ongescheiden met de kraakperswagen (op afroep) opgehaald. Inclusief nascheiding van al het aangeboden grof vuil is in 2014 van de 96 kg grof vuil 79 kg/inw/jr gescheiden. In 2014 bleef er nog een residu van te verbranden grof vuil over van 17 kg/inw/jr (96 kg minus 79 kg). De landelijke norm is een maximaal residu van 10 kg/inw/jr aan grof ongescheiden/te verbranden restafval in 2022. Dat houdt de ambitie voor 2020 in dat nog 7 kg/inw/jr (17 kg residu in 2014 minus 10 kg residu in 2020 = 7 kg residu) extra uit het grof huishoudelijk afval moet worden gescheiden ten opzichte van 2014. In die situatie groeit de scheiding van 82 procent in 2014 naar 90 procent in 2022.

De Grontmij heeft in opdracht van de gemeente Stichtse Vecht in 2012 een uitgebreid rapport geschreven over de bestaande afvalscheidingstations. Dit rapport is in de loop der jaren enkele keren aangepast/aangevuld, de laatste keer in 2013 waarna het aan de raad is aangeboden. Het dossier afvalscheidingstations is verschillende keren in de gemeenteraad aan de orde geweest. De raad was telkenmale verdeeld over de mogelijke keuzes en de discussie spitste zich met name toe op zowel het aantal benodigde afvalscheidingstations als de locatiekeuze in geval van nieuwbouw. Bij de optie 'één goed geoutilleerd afvalscheidingstation' draaide de discussie in de raad om de locatiekeuze op basis van het demografisch hart (keuze Maarssen/Maarssenbroek en omstreken) of het geografisch hart (Breukelen en omstreken). Er kon in 2013 niet tot een keuze worden gekomen. Over dit dossier dient nog besluitvorming plaats te vinden.

15.1 Overwegingen

Kort samengevat zijn de afvalscheidingstations in Maarssen, Breukelen en Loenen a/d Vecht sterk verouderd en voldoen niet meer aan de eisen van de Wet milieubeheer en evenmin aan de eisen die hieraan gesteld worden uit het oogpunt van service aan de inwoners. Uit het rapport van de Grontmij (Optimalisatie afvalscheidingstations gemeente Stichtse Vecht) blijkt dat renovatie of gedeeltelijk opknappen van de drie afvalscheidingstations geen optie is. De eisen uit de Wet milieubeheer hebben ook tot gevolg dat de bouw en de exploitatie van afvalscheidingstations een kostbare aangelegenheid is. Afhankelijk van de keus tussen luxe of sobere uitvoeringen, de grondprijs en gehanteerde afschrijvingstermijn/rentepercentage, dient rekening te worden gehouden met een exploitatiebedrag tussen de € 30 en € 50 per gemiddeld huishouden per jaar per afvalscheidingstation. Dit bedrag wordt

normaliter rechtstreeks via de afvalstoffenheffing geïnd. Uit het rapport dat de Grontmij is gebleken dat het niet mogelijk is om op een verantwoorde wijze de huidige kosten van de afvalscheidingstations in beeld te brengen. Dit houdt verband met de uiteenlopende wijze waarop de gegevens door de voormalige gemeenten werden geregistreerd en verwerkt. Er is dus geen sprake van gelijke basisgegevens en derhalve was het niet mogelijk deze eensluidend op elkaar af te stemmen. Nader onderzoek naar deze gegevens was volgens de Grontmij ook niet zinvol. De Grontmij adviseerde ons gebruik te maken van hun expertise en ervaringscijfers van andere gemeenten om een start te kunnen maken met de keuze voor (een) nieuw(e) afvalscheidingstation(s) en te komen tot een specificering van de locatiekeuze(n).

In het algemeen genomen geldt dat voor een gemeentegrootte als die van Stichtse Vecht één goed geoutilleerd afvalscheidingstation voldoende zou zijn. De langgerekte gemeente Stichtse Vecht vraagt echter wel om maatwerkoplossingen voor de gebieden die het verst van het afvalscheidingstation zijn gelegen. In gemeenten elders in het land waar – rekening houdend met de te overbruggen afstanden (maatwerk) – al een centrale locatie voor afvalscheiding is gerealiseerd tonen inwoners zich nadien over het algemeen tevreden als zij zelf ook de goede dingen van de veranderingen ervaren. Uit onderzoek is gebleken dat grof tuinvuil daarbij een belangrijke rol speelt, omdat dat in gewicht, volume en frequentie de belangrijkste component is voor inwoners om het afvalscheidingstation te bezoeken. Uit de participatiebijeenkomsten is gebleken dat er ook in Stichtse Vecht behoefte is aan één of meerdere plekken (overslagpunten) waar inwoners een beperkt aanbod aan afvalstoffen kunnen brengen (bijvoorbeeld snoei- en tuinafval). Op deze wijze wordt ongeveer de helft van het aantal ritten van inwoners in verafgelegen gebieden opgevangen. Een combinatie met het op verzoek ter beschikking stellen van speciale bladkorven voor bladeren in wijken zou eveneens op bepaalde plaatsen in de behoefte kunnen voorzien. Daarnaast zal de extra inzet van kringloopbedrijvigheid (het halen van goederen op afroep) het aantal ritten van inwoners naar het afvalscheidingstation verminderen. Iedere inwoner kan immers gebruik maken van de mogelijkheid om op basis van afroep bruikbare goederen door de kringloopbedrijven op te laten halen. Met deze mix van voornoemde oplossingen in het licht van het bieden van extra serviceverlening aan de burger kan de oplossingsgerichte discussie over de problematiek van de afvalscheidingstations beter worden gevoerd.

Tijdens de participatiebijeenkomsten is aangegeven dat een verruiming van de openingstijden (in het weekend en in de avonduren) en meer gebruikersgemak in de behoefte van de inwoners zullen voorzien. Doorgaan op de huidige weg met drie verouderde afvalscheidingstations is echter geen optie. Hiermee zullen we niet het gewenste scheidingspercentage realiseren. Op moderne afvalscheidingstations wordt via bron- en nascheiding een hoog scheidingspercentage bereikt hetgeen uiteindelijk kan resulteren in 10 kg grof ongescheiden huishoudelijk afval per inwoner per jaar. Dit is een substantiële bijdrage aan de ambitie van 75 procent bronscheiding. Een hoogwaardige voorziening als een goed geoutilleerd afvalscheidingstation is hierbij essentieel. Een goed geoutilleerd afvalscheidingstation met ruime openingstijden aangevuld met een centrale plaats voor kringloopbedrijvigheid op het afvalscheidingstation zijn randvoorwaarden voor een optimale bronscheiding van grof huishoudelijk afval. Op een goed geoutilleerd afvalscheidingstation en bij de inzet van kringloopbedrijvigheid kunnen eveneens personen met een afstand tot de arbeidsmarkt in het kader van social return worden ingezet om meer afvalscheiding te genereren waarmee het mes aan twee kanten snijdt.

Voor grof vuil geldt dat door de kringloopbedrijven al 9 kg/inw/jr van de 65 kg/inw/jr grof vuil brongescheiden werd ingezameld. Het zou uit duurzaamheidsoogpunt gewenst zijn om de ambitie van 9 kg/inw/jr te verhogen voor 2022 naar (meer dan) 12 kg/inw/jr.

15.2 Bepalen richting

18. Wij hebben de ambitie om één goed geoutilleerd afvalscheidingstation te realiseren waarbij de service aan de inwoners centraal staat (o.a. toepassing van verruimde openingstijden en

gebruikersgemak op het afvalscheidingsstation voor zowel de inwoners als het personeel dat er werkzaam is). Aanvullend hierbij wordt gedacht aan een mix van aanvullende maatregelen waarbij elders in de gemeente een beperkt aantal zogenaamde overslagstations worden gerealiseerd voor een beperkt aantal afvalstromen (bijvoorbeeld snoei- en tuinafval) in het kader van maatwerk.

19. Met de plaatselijke kringloopbedrijven worden afspraken gemaakt over een soepel acceptatiebeleid voor het aanbieden van bruikbare goederen en van grof vuil. Hiervoor wordt een pilot gestart voor de duur van één jaar.

20. Kringloopbedrijvigheid zal een prominente plaats krijgen op het nieuwe afvalscheidingsstation.

21. Social return zal in aanzienlijke mate onderdeel uitmaken van de exploitatie van het afvalscheidingsstation. De gemeente Stichtse Vecht heeft de ambitie om te streven naar 90 procent afvalscheiding van al het grof huisvuil in 2022 met als indicator 10 kg/inw/jr aan ongescheiden grof huishoudelijk restafval (als residu voor verbranding).

16. Kringloopbedrijvigheid

Kringloopgoederen zijn (oude) goederen die inwoners niet meer nodig hebben maar die een ander nog goed zou kunnen gebruiken. Ook goederen die stuk zijn of sterk verouderd zoals elektronische/elektrische apparatuur en telefoons krijgen of als product (na reparatie) of (na demontage) als grondstof een tweede leven. Bij kringloopbedrijvigheid liggen er wat ons betreft uitstekende kansen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dit werkveld aan een werkplek te helpen. Dit is voor ons dan ook uitgangspunt.

Binnen de gemeente Stichtse Vecht zijn twee door de gemeente erkende kringloopbedrijven actief, te weten Stichting kringloopwinkel De Sirkel in Maarssen en Stichting Maatschappelijk Ondernemen Westelijk Utrecht handelend onder de naam Kringkoop. De Sirkel heeft een kringloopwinkel in Maarssen. Kringkoop werkt nauw samen met Pauw bedrijven uit Breukelen. De bedrijfsleiding is gedetacheerd door Pauw en de directeur van Pauwbedrijven is de voorzitter van het bestuur van Kringkoop. Kringkoop heeft een kringloopwinkel in Mijdrecht. De ideële doelstellingen van de twee kringloopbedrijven zijn verschillend. Dat komt ook tot uitdrukking in onder andere de bedrijfsvoering.

16.1 Overwegingen

Beide kringloopbedrijven hebben hun bestaansrecht bewezen. De vergoedingen die de gemeente Stichtse Vecht aan beide kringloopbedrijven betaalt voor de geleverde diensten zijn gebaseerd op de vergoedingen die de voormalige gemeenten betaalden. Gebleken is dat er sprake is van verschillen in acceptatievoorwaarden van de kringloopbedrijven als inwoners oude spullen aanbieden of willen laten ophalen. Daarom zijn in 2012 besprekingen gestart met als doelstelling om te komen tot dienstverleningsovereenkomsten tussen de gemeente en beide kringloopbedrijven. Aanvankelijk werd nog gedacht aan een fusie. Gelet op de verschillen tussen beide instanties is dit idee verlaten. Op dit moment is er sprake van een (lichte) samenwerkingsvorm tussen beide kringloopbedrijven zonder juridische basis. Het uitgangspunt voor ons is om met beide kringloopbedrijven afspraken te maken op het gebied van serviceverlening aan de inwoners, duurzaamheid en extra inzet van de kringloopbedrijven op het gebied van social return. Dit zal worden vastgelegd in uniforme dienstverleningsovereenkomsten. De inzet in deze overeenkomsten zal erop gericht zijn om de inzameling van alle textiel dat vrij komt in de gemeente neer te leggen bij De Sirkel en Kringkoop (zie hoofdstuk 10).

Omdat in 2014 door de kringloopbedrijven samen met de charitatieve instellingen al 3 kg/inw/jr textiel brongescheiden werd ingezameld en de kringloopbedrijven toen ook nog 9 kg/inw/jaar grof vuil inzamelden zou het uit duurzaamheidsoogpunt gewenst zijn om de ambitie van 9 kg/inw/jr te verhogen

voor 2022 naar (tenminste) 21 kg/inw/jr: grof vuil 9 kg + 3kg (zie laatste alinea hoofdstuk 15.1) + textiel 9 kg/inw/jr (zie visie textiel onder hoofdstuk 10.2) = 21 kg/inw/jr. Een goed geoutilleerd afvalscheidingstation met ruime openingstijden aangevuld met een prominente plaats voor kringloopbedrijvigheid op het nieuwe afvalscheidingstation zou hier een extra bijdrage aan kunnen leveren. Ook zal de extra inzet van de kringloopbedrijven worden meegenomen in de communicatiecampagne (zie hoofdstuk 18) over nut en noodzaak van hergebruik en recycling.

16.2 Bepalen richting

22. We kiezen voor een prominente(re) rol voor de kringloopbedrijven. Hierbij willen we nadrukkelijk de verbinding zoeken tussen de milieu- en duurzaamheidsdoelstellingen op het gebied van het huishoudelijk afval en grondstoffenbeleid en de (gemeentelijke) doelstellingen voor arbeidsparticipatie. Hiermee bereiken wij ook resultaten die positief uitvallen binnen het sociaal domein om op deze wijze meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer aan de slag te krijgen. Deze afspraken worden vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten met de lokale kringloopbedrijven.

23. We stimuleren het hergebruiken van producten en materialen en willen voortgang geven aan de dossiers textielinzameling, kringloopbedrijvigheid en afvalscheidingstations. Het bevorderen van hergebruik en recycling door inzet van de kringloopbedrijven zal worden begeleid met een promotiecampagne.

24. De inzameling van textiel wordt neergelegd bij de lokale kringloopbedrijven die hiervoor een tegenprestatie leveren op het gebied van serviceverlening aan de inwoners, het realiseren van de gemeentelijke duurzaamheidsambities en doelstellingen op het gebied van social return.

17. Zwerfafval

In het VANG-uitvoeringsprogramma van het Rijk is ook een passage opgenomen over het voorkomen en bestrijden van zwerfafval. Zwerfafval bestaat uit diverse componenten en heeft diverse oorzaken. Inwoners ergeren zich vaak aan rommel in hun directe woonomgeving terwijl zwerfafval in en rondom het winkelcentrum een ergernis is van zowel het winkelend publiek als van de ondernemers. De problematiek van zwerfafval is enerzijds een mentaliteitskwestie (houding en gedrag) en anderzijds een kwestie van voldoende voorzieningen op maat.

17.1 Overwegingen

Onder druk van de Nederlandse verpakkingsindustrie (inclusief de voedsel en drankenbranches) die van de statiegeldregeling af willen, speelt al geruime tijd een politieke discussie over het wel of niet afschaffen dan wel herinvoeren van statiegeld op meer verpakkingen. De politieke discussie hierover zal rondom 2018 opnieuw worden gevoerd. De verwachting is dat de statiegeldregeling op termijn zal worden afgeschaft. Op het gebied van zwerfafval is het voor gemeenten mogelijk om voor specifieke projecten subsidie aan te vragen bij 'Nederland Schoon' (organisatie van het Nederlandse Verpakkende Bedrijfsleven).

17.2 Bepalen richting

25. We opteren voor een schone gemeente voor zowel de bebouwde kommen als erbuiten en dus ook langs de Vecht en in en rondom recreatiegebieden. Voor de centra van alle bebouwde kommen geldt een hoog ambitieniveau alsmede voor enkele bijzonder nader aan te wijzen locaties (maatwerk). Hierbij stimuleren wij plaatselijke initiatieven voor schone wijken (bijv. Opschoondag) door opruimmiddelen ter beschikking te stellen en het dan ingezamelde afval af te voeren.

De instrumenten preventie, gedragsbeïnvloeding/educatie, handhaving en (IBOR)opruimingsacties, innovatie afvalbakken worden in samenhang nader uitgewerkt. Een trend is bronscheiding in stedelijke centra door middel van afvalbakken met felle kleuren. Elke afvalsoort heeft een eigen kleur (papier = blauw en fruitafval = groen). Vaak wordt dit gecombineerd met communicatie/educatie voor een betere bronscheiding van alle afvalsoorten. De gekleurde afvalbakken hebben eigenlijk een signaalfunctie waarmee de gemeente duurzaamheid uitstraalt (het goede voorbeeld geven) naar inwoners en bezoekers.

18. Afvalcommunicatie

Afvalcommunicatie en afvaleducatie worden veelal in één adem genoemd. Ondanks het feit dat ze vaak in elkaar overlopen behandelen we deze onderwerpen als aparte hoofdstukken.

Goede communicatie over het doel van gescheiden afvalinzameling, en over de uiteindelijke verwerking en toepassing van de gescheiden afvalstromen is van cruciaal belang voor het scheidingsgedrag van de inwoner. Generieke afvalcommunicatie, zoals landelijke campagnes, leidt tot het vergroten van kennis en bewustzijn omtrent afvalscheiding. Lokale concrete inzamelcommunicatie is noodzakelijk om de mogelijkheid tot afvalscheiding te verduidelijken. Beide zijn noodzakelijk om het instrument effectief te laten zijn. Afstemming van deze landelijke, regionale, lokale, publieke en private afvalcampagnes is noodzakelijk om de veelheid aan afvalcommunicatie voor de burger/consument begrijpelijk te houden. Communicatie dient als instrument eenduidig te worden ingezet. Dit betekent dat er geen lappendeken aan initiatieven mag ontstaan. Coördinatie van de communicatie rondom afval wordt opgepakt door de afvalbranche (Werkgroep Landelijke Afvalcommunicatie). Het benutten van de diverse (sociale) media is nodig voor een goede communicatie met de inwoners. Verschillende media kunnen op verschillende manieren ingezet worden. Enerzijds om bewustwording van het belang van goede afvalscheiding te creëren en anderzijds om de doelgroep te prikkelen en te motiveren om meer en beter afval te gaan scheiden.

De gemeente beschikt over een vastgesteld communicatieplan voor het taakveld huishoudelijke afvalstoffen. Daarin staat aangegeven hoe de gemeente gestalte geeft aan afvalcommunicatie. Dit betreft onder andere de jaarlijkse afvalkalender, de publicaties op de gemeentepagina van De Vechtstroom, de website van de gemeente en de personele inzet die hiervoor nodig is. Met ingang van 1 januari 2014 beschikt de gemeente naast een papieren afvalkalender ook over een digitale afvalkalender die te raadplegen is via de website (mijn afvalwijzer) dan wel via een app op de smartphone. De papieren afvalkalender wordt op postcode bezorgd.

Daarnaast vinden publicaties plaats op basis van de actualiteit zoals bijvoorbeeld de jaarlijkse compostactie, de inzamelingsactie van kerstbomen, de inzameling van oud papier, de tuinzak en wijzigingen in de inzamelstructuur. Elke aanpassing in de wijze van inzameling dient goed te worden gecommuniceerd. Sinds medio 2014 wordt in toenemende mate ook gebruik gemaakt van social media zoals twitter. Afvalcommunicatie wordt voor ons dan ook steeds belangrijker om:

- inwoners te informeren (bijvoorbeeld de afvalkalender en de website);
- inwoners te stimuleren (bijvoorbeeld bevorderen bronscheiding van grondstoffen zoals oud papier, textiel, glas, GFT, PMD etc. en bevordering van hergebruik/kringloop);
- participatief met inwoners de dialoog aan te gaan inzake belangrijke onderwerpen en beleidsontwikkelingen (bijvoorbeeld invoering omgekeerd inzamelen en de inzameling van PMD);
- speciale doelgroepen educatief te benaderen (bijvoorbeeld over het onderwerp zwerfafval).

18.1 Overwegingen

Bij de participatiebijeenkomsten van de Afvalvisie in het voortraject is vast komen te staan dat groot belang wordt gehecht aan afvalcommunicatie en- educatie omdat informatie over afval/grondstoffen bij inwoners veelal ontbreekt. Goede voorlichting over afval en afvalinzameling kan bijdragen aan

afvalpreventie en een betere afvalscheiding en indirect aan de bewustwording van inwoners over hun eigen verantwoordelijkheid.

Ook dient er aandacht besteed te worden aan de communicatie over afval richting eigen organisatie en medewerkers. Dit onderdeel wordt meegenomen in het interne duurzaamheidsprogramma.

Ervaringen elders bij de koplopergemeenten waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd, hebben zichtbaar gemaakt dat voldoende communicatie op wijkniveau van essentieel belang is vanaf de start en de duur van het project. Bij nieuwe beleidsontwikkelingen zoals omgekeerd inzamelen is veel en extra communicatie nodig die soms moet worden aangevuld met afvaleducatie (zie ook hoofdstuk 19). In Arnhem zijn er bijvoorbeeld afvalcoaches aangesteld die inwoners voorlichten en vragen van bewoners beantwoorden over het scheiden van afval. Ze geven actief informatie, controleren de afvalcontainers en constateren misstanden, zoals bijplaatsingen. Ze werken nauw en succesvol samen met de reguliere handhavers in de wijk (zie hoofdstuk 22). De afvalcoaches zijn een uniek fenomeen in Nederland en worden geselecteerd uit de groep mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Op dit moment is er onvoldoende capaciteit op het gebied van afvalcommunicatie voorhanden. Invoering van het omgekeerd inzamelen vergt extra personele capaciteit door het vele maatwerk per wijk. Dit maatwerk per wijk zal naar verwachting enkele jaren in beslag nemen waarbij communicatie een wezenlijke bijdrage levert aan de gedragenheid en het behalen van de gestelde doelen. Een combinatie van de mogelijkheden van de diverse media (oud en nieuw) is nodig voor een gerichte communicatie met de burger.

18.2 Bepalen richting

26. Alle afvalstromen dienen te worden voorzien van communicatie op maat. Hiervoor dient capaciteit te worden ingezet en budget te worden vrijgemaakt. Om de belevingswereld van de inwoners beter te doorgronden en nog gericht en succesvoller te communiceren willen we nieuwe ideeën ontwikkelen en gebruik maken van specialistische kennis op het gebied van massacommunicatie. Ook de inzet van afvalcoaches wordt overwogen. Het benutten van de mogelijkheden van de diverse media (oud en nieuw) is nodig voor een gerichte communicatie met de burger.

19. Afvaleducatie

Zoals ook al in het vorige hoofdstuk staat aangegeven zijn alleen voorlichting en communiceren over afval en afvalpreventie niet voldoende. We zullen de komende jaren extra moeten inzetten om het gescheiden inzamelen verder te verbeteren én te voorkomen dat afval ontstaat. Het doel is alle materialen die herbruikbaar of recyclebaar zijn uit de grijze afvalcontainer te krijgen. Op deze wijze wordt alleen het echte afval verbrand. Al het andere is geen afval, maar is een nuttige grondstof voor nieuwe producten. Educatie (en voorlichting) spelen een belangrijke rol bij het bereiken van dit doel.

19.1 Overwegingen

Effectieve afvalscheiding wordt absoluut bepaald door de houding en het gedrag van de inwoners zelf. Zij bepalen immers (meestal bij het aanrecht) of het afval al dan niet wordt gescheiden. Dit betekent dat we naast het creëren van de voorwaarden om afval te scheiden, ook extra aandacht gaan besteden aan communicatie en gedragsbeïnvloeding. Om de belevingswereld van de inwoners beter te doorgronden en nog gericht en succesvoller te communiceren, gaan we nieuwe ideeën ontwikkelen. De tijd waarin wij nu leven en waarbij nieuwe media in beeld komen, vraagt in onze ogen om nieuw elan. Deze specialistische kennis op het gebied van massamedia hebben wij niet binnen de gemeentelijke organisatie beschikbaar en zal worden ingehuurd.

Ook wordt gedacht aan het leggen van verbindingen met het Duurzaamheidshuis door bijvoorbeeld gebruik te maken van de duurzaamheidsambassadeurs of via het Duurzaamheidshuis projecten op te starten die ontstaan uit de lokale samenleving op het gebied van afvalpreventie en het stimuleren van afvalscheiding. Ook andere partijen die in de gemeente al actief zijn op dit gebied (bijvoorbeeld Repaircafé) zullen hierbij worden betrokken.

Omgekeerd inzamelen biedt uitstekende mogelijkheden om concrete projecten vorm te geven en hiermee een sneeuwbaaleffect in de lokale samenleving te bewerkstelligen. Een goed voorbeeld hiervan is het project "Honderd dagen zonder afval" waarbij wethouders (voorbeeldfunctie) samen met inwoners de uitdaging aangaan om honderd dagen zo min mogelijk huishoudelijk afval aan te bieden. Bij een project als dit gaat het om bewustwording, het uitwisselen van tips en om het onderzoeken van manieren om inwoners nog beter te helpen bij de zoektocht naar het verminderen van afval.

19.2 Bepalen richting

De AVU (Afval Verwijdering Utrecht) ondersteunt alle Utrechtse gemeenten waaronder ook Stichtse Vecht met het geven van voorlichting en educatie over afval. Eind 2013 is de provinciebrede communicatiecampagne Doemeermetafval geëindigd. Bij deze campagne werden inwoners gestimuleerd tot een nog betere afvalscheiding. Scholen waren bij deze campagne een belangrijke doelgroep. De website van deze campagne wordt nog steeds door scholen gebruikt in combinatie met het lesboekje en de DVD. Deze website zal in ieder geval nog in 2016 operationeel blijven. Het lesprogramma bestaat uit verschillende lessen, excursies en educatiematerialen die zich allen richten op het beperken c.q. voorkomen van afval (preventie), het waar zinvol aan de bron scheiden en opnieuw gebruiken van afval, als secundaire grondstof.

Het stimuleren van de jeugd zal leiden tot meer afvalpreventie en -scheiding van huishoudelijk afval. Het heeft zowel effect op het voor de lange termijn bestendigen van de nut en noodzaak hiervan als het via de jeugd mede informeren van de ouders. Scholen spelen hierbij een belangrijke rol. Kinderen, en via hen de ouders, leren immers zo op jonge leeftijd al verantwoord met afval om te gaan. Voorbeelden van projecten op het gebied van afvaleducatie waaraan wordt gedacht om uit te werken zijn: bezoeken van scholen aan het (nieuwe) afvalscheidingstation ("Koos de vuilnisman"), de afvalroadshow (AVU), ontwikkeling van nieuwe leskisten op het gebied van afval (i.o.m. MEC Maarssen) en projecten van Weee Nederland op het gebied van afgedankte elektrische en elektronische apparaten (AEEA). Binnen het algehele rijksprogramma VANG worden ook acties ondernomen richting scholen en onderwijs om de transitie van afval naar grondstof te maken. In het grondstoffenplan willen wij dit nader uitwerken.

Uit de praktijk van alle dag blijkt dat afvalscheiding op scholen en bij sportverenigingen niet altijd goed is geregeld. Uit de informatiebijeenkomsten voorafgaande aan de opstelling van deze Afvalvisie is dit ook duidelijk naar voren gekomen. Hiervan gaat een verkeerd signaal uit. Feitelijk valt dit buiten de scope van de Afvalvisie aangezien het hier bedrijfsafval betreft. Aangezien er hier een duidelijke relatie ligt met het realiseren van de doelstellingen van ons beleid dienen wij hierover ook in gesprek te gaan met de scholen. Dit kan worden vorm gegeven door dit op te nemen in het controleprogramma van de Omgevingsdienst regio Utrecht en afvalscheiding een hogere prioriteit toe te kennen bij milieucontroles van scholen. In de huidige praktijk wordt hier weinig prioriteit aan toegekend. Opname van een apart project in het uitvoeringsprogramma van de Omgevingsdienst regio Utrecht kan hierin verandering brengen.

27. Alle afvalstromen dienen te worden voorzien van educatie op maat over nut en noodzaak van afvalscheiding (promotiecampagne). Hiervoor willen wij gebruik maken van de expertise van de AVU en van de Omgevingsdienst Regio Utrecht (MEC Maarssen) om concrete projecten te organiseren. Hiervoor dient capaciteit te worden ingezet en budget te worden vrijgemaakt. Het project 'Omgekeerd inzamelen' biedt uitstekende mogelijkheden om concrete projecten te bedenken en hiermee een sneeuwbaaleffect in de lokale samenleving te bewerkstelligen (bijvoorbeeld "Honderd dagen zonder

afval").

28. Afvalscheiding op scholen en bij sportverenigingen dient meer onder de aandacht te worden gebracht.

20. Financiën

Het uitgangspunt van deze visie is dat uitvoering hiervan niet zal leiden tot structurele kostenverhoging, meer dan op basis van indexering zou plaatsvinden. De inschatting is dat het kostenniveau uiteindelijk gelijk blijft één en al afhankelijk van de mate van afvalscheiding. De kostenstructuur zal hierbij wel aanzienlijk veranderen. De kapitaalslasten zullen toenemen en vermoedelijk ook de uitvoeringskosten (arbeid en materieel) maar in de nieuwe situatie zullen de verwerkingskosten opbrengsten worden doordat de hoeveelheid restafval dat wordt aangeboden fors zal dalen en er via de AVU gunstiger contracten kunnen worden afgesloten voor de grondstoffen die worden aangeboden voor verdere verwerking.

Nadat de raad een positief besluit heeft genomen over de Afvalvisie Stichtse Vecht 2016 - 2022 zal deze worden uitgewerkt in een financieel onderbouwd grondstoffenplan. Indien er bij de uitwerking toch onverhoopt sprake zal zijn van hogere financiële consequenties moeten er keuzes worden gemaakt. Afhankelijk van het pakket aan maatregelen dat noodzakelijk wordt geacht kunnen de totale kostenconsequenties worden berekend. Daarbij kan ervoor worden gekozen om maatregelen die per saldo geld kosten te financieren met maatregelen die geld opleveren. Hoe meer maatregelen uit het pakket geëffectueerd worden hoe groter de kans is dat de doelstellingen uit de Afvalvisie gerealiseerd worden. Voornoemde aanpak biedt voldoende mogelijkheden aan de gemeenteraad om in een latere fase te besluiten tot aanpassingen mochten zich ongewenste effecten voordoen.

Het basisprincipe is dat effectieve afvalscheiding het verwerken van afval ook meer kostendekkend maakt voor de gemeente en daarmee ook voor haar inwoners. We hoeven dan immers minder afval te laten verbranden en ontvangen extra inkomsten voor herbruikbare grondstoffen. Het streven is dat de totale kosten van afval voor de burger liefst op hetzelfde, of in ieder geval een rechtvaardig, niveau blijven. Meevallers door logistieke verbeteringen, door hogere opbrengsten van hergebruikstromen of door vermeden verwerkingskosten worden immers door de inwoners van Stichtse Vecht zelf opgebracht. Wanneer we deze voordelen aanwenden voor serviceverhoging op het gebied van afval, dan belonen we de burgers heel direct voor hun inspanningen.

Herbruikbare grondstoffen in het restafval zijn letterlijk van onschatbare waarde. We weten wat de kosten zijn voor het verbranden van restafval en we kunnen inschatten wat de potentiële inkomsten kunnen zijn van de grondstoffen. Uitgaande van de cijfers 2014 (225 kg restafval per inwoner) levert dit onderstaand beeld op als alle potentiële grondstoffen niet in het restafval terecht zouden komen.

	Aandeel in %	Aandeel in kg	verwerkingskosten per kg in €	opbrengsten per kg in €	Totaal in €
KCA	0,1 %	0,225	- 0,5		- 0,1125
Elektrische apparaten	1,0 %	2,25		0,08	0,18
Hard plastic	5,0 %	11,25		0,02	0,225
Verpakkingsplastic	10,0 %	22,5		0,48	10,8
Papier	14,0 %	31,5		0,07	2,205
Glas	4,9 %	11,025		0,01	0,11025
Textiel	3,9 %	8,775		0,50	4,3875
Drankenkartons	3,0 %	6,75		0,08	0,54

Metaal/blik	3,3 %	7,425		0,10	0,7425
GFT	25,0 %	56,25	-	0,05	- 2,8125
Subtotaal grondstoffen					16,26525
Overblijvend aandeel Restafval	29,8 %	67,05	-	0,07	- 4,6935
Potentiële besparing					11,57175

Tabel. Grondstoffenaandeel in de huidige container voor het restafval per inwoner in Stichtse Vecht (2014)

Uit onderstaande indicatieve berekening blijkt dat er in 2014 voor meer dan 730.000 euro aan grondstoffen in de containers voor het restafval is beland (63.315 inwoners x 11,57).

Het is natuurlijk een utopie dat we restafval daadwerkelijk zo goed gaan scheiden, dat het financieel tot zulke hoge opbrengsten leidt. Wel maakt dit inzichtelijk dat het beter scheiden van ons afval tot besparingen leidt, waarmee extra investeringen gedekt kunnen worden. Het 'delven' van grondstoffen uit ons afval is dan ook (meer dan) de moeite waard. Daarnaast zal bij minder restafval ook minder verbrandingsbelasting van 13 euro per ton hoeven te worden betaald. De trend (ook in het bedrijfsleven) is dat afvalscheiding loont op de korte, middellange en lange termijn.

29. Het uitgangspunt van de Afvalvisie is dat uitvoering hiervan niet zal leiden tot een structurele kostenverhoging. Vanzelfsprekend zullen er investeringen moeten worden gepleegd om de ambities van de Afvalvisie te kunnen realiseren. De inschatting echter is dat het kostenniveau uiteindelijk gelijk blijft; één en ander afhankelijk van de mate van afvalscheiding dat uiteindelijk wordt bereikt.

21. Monitoring

Monitoring is het vooropgezet, systematisch en gedurig verzamelen, bewerken en presenteren van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens. Op basis van deze gegevens moet inzicht verkregen kunnen worden in de mate van doelbereiking en het wel of niet nakomen van de afspraken. Met dit in het achterhoofd wordt programmamonitoring opgezet dat jaarlijks inzicht moet geven in de voortgang bij de acties en de resultaten die daarbij geboekt worden, en de overall resultaten bij het reduceren van de hoeveelheid huishoudelijk afval, de toename aan afvalscheiding en daarmee ook de afname van de hoeveelheid huishoudelijk restafval. Op basis hiervan zal duidelijk worden in hoeverre het uitvoeringsprogramma "op schema" ligt. Mocht daar aanleiding voor zijn, dan kan op basis van deze inzichten bijsturing plaatsvinden van de activiteiten in het jaar erop. De sorteeranalyses van het huishoudelijk afval zijn voor de monitoring belangrijke input om inzicht te verkrijgen over de hoeveelheden en samenstelling van het restafval. Op dit moment is er binnen de gemeente geen sprake van sturingsinformatie die gedeeld wordt met de gemeenteraad en waaraan een periodieke monitoring kan worden opgehangen.

21.1 Overwegingen

In het rapport van de Rekenkamercommissie Afvalbeleid "Visie op afval?" (zie ook bijlage 3) wordt geadviseerd om de gemeenteraad sturingsinformatie te verstrekken op basis van doelstellingen en geoperationaliseerde doelstellingen en gebruik te maken van benchmarks voor extra (politiek) bewustzijn.

21.2 Bepalen richting

Voor het formuleren van indicatoren zullen allereerst de doelstellingen bepaald moeten worden (wat gaan we daarvoor doen en wat willen we bereiken?). Deze doelstellingen zullen in het

grondstoffenplan dat als vervolg op de Afvalvisie wordt opgesteld aan bod komen waarbij tevens zal worden ingegaan op de kosten.

De resultaten moeten inzichtelijk worden gemaakt aan de hand van een monitoring- en registratiesysteem en vervolgens worden geëvalueerd, zodat op grond daarvan conclusies kunnen worden getrokken die als basis dienen voor het gemotiveerd bijstellen van eerder vastgestelde activiteiten en inzet van capaciteit en middelen. Daarnaast kunnen andere van belang zijnde invalshoeken of ontwikkelingen reden zijn om een en ander bij te stellen.

30. In overleg met de gemeenteraad een monitoring- en registratiesysteem ontwikkelen dat voorziet in de behoeften van de gemeenteraad.

31. Gebruikmaken van een containermanagementsysteem (CMS) om afvalstromen te kunnen monitoren en te kunnen meten hoeveel afval er wordt aangeboden.

32. Gebruikmaken van apps zoals bijvoorbeeld de Recyclemanager van Nedvang. Dit is een app waarbij de inzamelpunten van alle afvalstromen in de gemeente voor inwoners beter inzichtelijk worden gemaakt.

33. Na invoering van omgekeerd inzamelen een benchmark huishoudelijk afval uitvoeren.

22. Handhaving

Onder handhaving van de milieuwetgeving (dus ook voor het taakveld afval) wordt verstaan het door controle en door toepassen (of dreigen daarmee) van administratiefrechtelijke, strafrechtelijke of privaatrechtelijke middelen bevorderen dat algemeen en individueel geldende rechtsregels en voorschriften op milieugebied worden nageleefd.⁴

22.1 Overwegingen

Goed afvalbeleid bestaat bij de evenredige inzet van voorzieningen, voorlichting en handhaving. Van belang is een goed, efficiënt, snel en duidelijk handhavinginstrumentarium om slecht gedrag aan te pakken en goed gedrag te stimuleren. Er zijn drie mogelijkheden: strafrechtelijk (proces verbaal), bestuurlijke boetes en spoedeisende bestuursdwang. Deze middelen zijn vooral in te zetten (met name de laatste) bij het verkeerd aanbieden van afval in de openbare ruimte (illegale bijplaatsingen). Handhaving ten aanzien van gescheiden inzameling, of beter gescheiden aanbieden, is eveneens mogelijk. De gemeentelijke afvalstoffenverordening/APV bieden hiertoe mogelijkheden. Het betreft dan de regels dat het verplicht is om afvalstoffen gescheiden aan te bieden en dat het verboden is om afval in het verkeerde inzamelmiddel aan te bieden. Op het moedwillig verkeerd aanbieden van afval staat een boete.

22.2 Bepalen richting

Het beschikbaar hebben van voldoende handhavingcapaciteit bij het invoeren van nieuwe maatregelen zoals bijvoorbeeld omgekeerd inzamelen is van groot belang. Het is één van de middelen die tot onze beschikking staan om de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren. In communicatieve zin is een bekende methodiek die wordt gebruikt door de koplopergemeenten waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd om te werken met gele en rode kaarten indien inwoners zich niet houden aan de regels die gelden bij het aanbieden van afval. Hiermee heeft succesvol een pilot plaatsgevonden in Almere. Ook de inzet van afvalcoaches die inwoners voorlichten over het scheiden van afval wordt hierbij overwogen. De afvalcoach kan enerzijds vragen van bewoners beantwoorden over afval scheiden maar kan ook afvalcontainers controleren en misstanden, zoals bijplaatsingen

⁴ Bron: infomil

constateren. Ze werken veelal nauw en succesvol samen met de reguliere handhavers in de wijk. Wellicht bieden projecten als deze en mogelijk andere projecten op dit gebied in Nederland voor ons goede mogelijkheden om de scheidingsresultaten te verhogen. In het grondstoffenplan zal hier verder naar worden gekeken.

Het team Handhaving (boa's) zal gedurende de uitrol van de wijzigingen in het inzamelsysteem evenals daarna, een actieve rol hebben. Naast de voorlichting die vooraf gaat aan handhaving, zal er proportioneel worden opgetreden indien de eenvoudig te scheiden grondstoffen niet op de juiste wijze worden aangeboden. De hiervoor benodigde uren worden in eerste instantie gevonden door verschuiving van prioriteiten binnen de werkzaamheden van het team Handhaving. Indien dit niet mogelijk blijkt in verband met andere prioriteiten zal er gekeken moeten worden naar alternatieven. Op dit moment is er al capaciteit beschikbaar voor handhaving op het gebied van afval. Gekeken zal moeten worden of dit voldoende is voor wat wij voor ogen hebben. Dit zal in het grondstoffenplan aan de orde komen.

34. De resultaten van pilots elders (bijvoorbeeld Almere en de afvalcoaches in o.a. Arnhem) volgen voor wat betreft ontwikkelingen.

BIJLAGE 1. Uittreksel afvalanalyse 2014

Bron: Afvalanalyse 2014 gemeente Stichtse Vecht

Analyse huidige situatie & berekening 75 procent bronscheiding in 2022

Afvalcijfers in kg/inw

	Huidige situatie 2014		Rekenkundige prognose		
			2014	2022	
Aantal inwoners per 1 jan 2014	63.315				
Aantal aansluitingen per 1 jan 2014	26.510		Percentage Bronscheiding 42%	Percentage HHA Bronscheiding 75%	Te overbruggen verschil bronscheiding in periode 2016-2022
	Bronscheiding 2014	In restafval blijkens sorteeranalyses 2014	Volume 2014	Volume 2022	
HHA	Kg/inw/jr	Kg/inw/jr			
restafval	225				
GFT	86	61	86	110	24
Oud papier	46	38	46	63	17
Glas	22	9	22	23	1
Textiel	3	8	3	8	5
Plastic Kunststof verpakkingen	6	17	6	17	11
Metalen verpakkingen (Blikjes)			0		PM
Drankenkartons			0		PM
KCA	2		2		0
Luiers/incontinentiemateriaal					PM
		Percentage bronscheiding			
		42%			
Totaal HHA	390		390		
-waarvan ongescheiden	225	225	225	97	
-waarvan gescheiden	165	165	165	293	128
Bronscheidingspercentage HHA					
Nascheiding HHA	0				
Totale scheiding HHA					
Totaal Scheidingspercentage HHA					
GHA					
Grof huishoudelijk restafval	31	haalmethode			
Verbouwingsafval	5				
Afgedankte Elektrische en	5				

Elektronische apparaten					
Metalen	6				
Grof tuinafval	15				
Bruikbare goederen (kringloopdeel)	9				
Schoon puin	5				
Hout	18				
Asbest	0.5				
Vlakglas	0.5				
Overig grof huishoudelijk afval (gescheiden)	1				
			Rekenkundige prognose		
			2014	2022	
			PercentageGHA Bronscheiding 68%	Percentage GHA Bronscheiding 90%	Te overbruggen verschil bronscheiding in periode 2016-2022
			Volume 2014	Volume 2022	
Totaal GHA	96		96	96	
-waarvan ongescheiden	31		31	10	
-waarvan gescheiden	65		65	86	
Bronscheidingspercentage GHA		68%			
Nascheiding GHA	14		14		
Totale scheiding GHA	79		79		7
Totaal Scheidingspercentage GHA		82%			
			Rekenkundige prognose		
			2014	2022	
			Percentage HHA+ GHA Bronscheiding 50%	Percentage HHA+ GHA Bronscheiding 75%	Te overbruggen verschil bronscheiding in periode 2016-2022
			Volume 2014	Volume 2020	
Totaal HHA en GHA					
-waarvan ongescheiden	242	50%	242	121	
-waarvan gescheiden inclusief nascheiding	244	50%	244	365	121+14 nascheiding
Bronscheidingspercentage		47%			
Nascheidingpercentage		3%			
Scheidingspercentage totaal		50%			

Gedifferentieerde doelstellingen per gemeente door indeling in stedelijkheidsklassen

VANG doelen huishoudelijk restafval vertaald naar ambitieuze richtlijnen voor gemeenten

Staatssecretaris Mansveld heeft de lat hoog gelegd in haar Programma Van Afval Naar Grondstof (VANG): In 2020 moet 75 procent van het huishoudelijk afval geschelven worden. Dit doel is in het Uitvoeringsprogramma VANG Huishoudelijk Afval uitgewerkt tot een doelstelling van maximaal 100 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar. Om dit doel gezamenlijk te halen zijn richtlijnen opgesteld per gemeente.

De totale hoeveelheid fijn en grof huishoudelijk restafval is, mede door de crisis van de afgelopen jaren, in tien jaar tijd gedaald van gemiddeld 300 kilogram per inwoner per jaar naar zo'n 240 kilogram in 2013. Er zijn 15 gemeenten die deze 100 kilogram wel halen, maar er zijn er ook nog veel die ruim boven de 300 kilogram zitten.

Richtlijn

Met het Uitvoeringsprogramma VANG-HHA wordt van gemeenten gevraagd om de 100 kilogram restafval om te zetten in ambitieuze en realiseerbare doelen voor zichzelf. Er is immers niets zo frustrerend en demotiverend als het nastreven van niet realiseerbare doelen. Om hierbij te helpen, heeft Rijkswaterstaat, samen met VNG, NVRD en het Ministerie van IenM, gezocht naar een voor iedere gemeente nog steeds ambitieuze maar haalbare richtlijn die aansluit bij de lokale situatie.

De eerste stap in het proces naar het opstellen van richtlijnen, was het vinden van de beste correlatie tussen de hoeveelheid huishoudelijk restafval en een specifiek kenmerk van gemeenten. Uitgebreide studie toont dat het aandeel hoogbouw het beste criterium is. Meer specifiek gaat het hierbij om het percentage 'voorraad meergezinswoningen'. Vervolgens zijn gemeenten zodanig over vijf clusters verdeeld dat elk cluster ongeveer evenveel inwoners bevat, een vergelijkbare hoeveelheid restafval heeft en dat gemeenten bij elkaar komen die zichzelf als vergelijkbaar beschouwen.

Foto: Ruud van den Nieuwe Beeldbank

Voorstel

Vanuit deze clustering van gemeenten naar hoogbouw is vervolgens een voorstel ontwikkeld om de uitdaging van 100 kilogram restafval gezamenlijk te realiseren voor 2020. In tabel 1 is dit voorstel gepresenteerd. Ter vergelijking is voor elke categorie ook de nu best scorende gemeente weergegeven. Ter illustratie: gemeenten met 25 tot 35 procent hoogbouw zamelen nu gemiddeld 233 kilogram restafval in, de beste gemeente haalt 131 kilogram en de richtlijn gaat uit van 105 kilogram.

Tabel 1: Voorstel gedifferentieerde richtlijnen huishoudelijk restafval in 2020

Categorie	Aandeel hoogbouw (%)	Gewogen gemiddelde hoeveelheid restafval (kg./inw./jaar)	Hoeveelheid restafval best practice (kg./inw./jaar)	Richtlijn hoeveelheid restafval in 2020 (kg./inw./jaar)
A	> 60	336	227	160
B	35 – 60	254	131	130
C	25 – 35	233	131	105
D	15 – 25	217	71	75
E	< 15	197	31	55

In gesprek met gemeenten

Tijdens het Gemeentelijk Afvalcongres op 19 maart zijn deze conceptrichtlijnen constructief en uitgebreid besproken met gemeenten uit elk van de clusters. De reacties waren divers: "We zijn net bezig met het formuleren van een nieuw afvalbeleidsplan en dit geeft mool de richting aan die we op moeten en blijkbaar ook op kunnen", "Betekent dit voor de grotere gemeenten een vrijbrief om minder te doen?". Maar ook "Dit wordt een lastig verhaal om mijn bestuurder warm voor te krijgen, fijn dat er hiermee een norm ligt en help mij daarbij".

Rijkswaterstaat neemt de opmerkingen mee om de richtlijnen te fine-tunen en verder te onderbouwen. En we pakken samen met de VNG en NVRD de uitnodiging van gemeenten op hen te komen helpen. Het is zelfs een van de belangrijkste van de vele acties van het Uitvoeringsprogramma VANG-HHA. Ook nodigen we gemeenten van harte uit om nog verder met ons over de richtlijnen in gesprek te gaan.

Om eind april gedragen richtlijnen te kunnen vaststellen, roepen we gemeenten op om tot en met 17 april op de conceptrichtlijnen te reageren via vanhuishoudelijkafval@rws.nl en/of tijdens een van de VNG en NVRD-werkgroepen die begin april plaatsvinden. Zie voor meer achtergrondinformatie bij de indeling in hoogbouwcategorieën of het voorstel rond de richtlijnen: www.vang-hha.nl.

Tekst: Guus van den Berghe, Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving

BIJLAGE 3. Uittreksel rapport onderzoek Rekenkamercommissie

In dit uittreksel staan de belangrijkste bevindingen vermeld van het rapport "Visie op afval?" van de Rekenkamercommissie.

Uitkomsten onderzoek Rekenkamercommissie

De uitkomsten uit het rapport "Visie op afval?" d.d. 20 mei 2015 zijn samengevat als volgt:

1. Aanbevelingen
 - a: Neem in de toekomstige afvalvisie concrete doelstellingen en prioriteiten op die aansluiten op actueel Rijksbeleid (meestal vastgelegd in Landelijke Afvalstoffenplan en aanvullende brieven van de minister/staatssecretaris van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.
 - b: Koppel een uitvoeringsprogramma aan de toekomstige visie en heldere politieke keuzes moeten worden gemaakt over investeringen in het afvalbeleid.
 - c: Lever de gemeenteraad sturingsinformatie op basis van doelstellingen in de afvalvisie en geoperationaliseerde doelstellingen waaraan een periodieke monitoring wordt opgehangen.
 - d: Gebruik benchmarks voor extra (politiek) bewustzijn.

Verbeteropties:

- A: Het moderniseren (en fuseren) van de afvalscheidingstations kan voor een grote slag in effectiviteit (en efficiency) zorgen. Met een nieuw, modern afvalscheidingstation kan er goedkoper en efficiënter gewerkt worden én meer afval worden gescheiden.
- B: Maak gebruik van een containermanagementsysteem om afvalstromen te kunnen monitoren en te meten hoeveel afval er wordt aangeboden. Diftar kan een optie zijn voor de toekomst.
- C: Een andere optie is het omgekeerd inzamelen, waarbij restafval moet worden weggebracht en de verschillende gescheiden afvalstromen worden opgehaald.
- D: Voor plastic, metaal en drankkartons kunnen de faciliteiten worden verbeterd. Door ook inzamelcontainers voor metaal en drankkartons (in combinatie met plastics) op deze locaties aan te bieden wordt afvalscheiding gemakkelijker.
- E: Indien de proef oud papierinzameling slaagt (circa 50 procent heeft nu op vrijwillige basis een oud papiercontainer) heeft de uitrol over de gehele gemeente effect en het effect kan nog groter worden wanneer de papiercontainer verplicht wordt gesteld.

Overige belangrijke bevindingen van de Rekenkamercommissie

- a: De verwachting is dat de kosten in de komende jaren verder zullen dalen. Dit komt onder meer doordat afval meer opbrengt na goede scheiding. In 2013 ontving de gemeente ruim € 11 per huishouden voor de grondstof uit gescheiden afval.
- b: Het gebrek aan vastgestelde visie is vooral merkbaar in de politiek gevoelige dossiers, zoals het dossier rond de afvalscheidingstations, textiel en kringloopbedrijvigheid. De besluitvorming in deze dossiers blijkt een ingewikkeld proces. Een gedragen visie zou politieke besluitvorming kunnen vergemakkelijken en hiermee processen kunnen versnellen.